

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
OF DENMARK

Assistance to the Development of the **Mykolaiv** **Masterplan**

Water Supply and Sanitation

Institutional Analysis, Report

Final

Assistance to the Development of the **Mykolaiv** **Masterplan**

Institutional Analyses

Project No.

Document No.

A246262

D2_Institutional report_Water_F1

Version

Date Of Issue

Description

Prepared

Checked

Approved

1

2023-11-14

Institutional Analysis

IK, VP, TEKB

TEKB

JKP

Contents

Summary	1
1 Introduction	3
2 Legal basis for WSS in Ukraine	5
2.1 Analysis of national water legislation	6
2.2 Water legislation of the European Union	9
2.3 Legislation to enhance investments in the sector.....	13
3 General frame of the regulatory system in WSS	18
3.1 Analysis of the problems in regulatory systems	19
3.2 Analysis of Mykolaiv institutions in WSS.....	21
3.3 Legal status and legal capacity of Mykolaivvodokanal	21
3.4 The main present challenges of the MUC "Mykolaivvodokanal.....	24
4 SWOT analysis	25

List of Appendices

Appendix A	General list of normative legal acts related to the regulation of the sphere of water supply and drainage (including the city of Mykolaiv)	28
Appendix B	Water legislation of the European Union	31
Appendix C	The state of harmonization of national water legislation with EU legislation in the sector "Water quality and management of water resources, including the marine environment"	32
Appendix D	Comparative analysis of policies, strategies and standards of Ukraine and the EU in the field of water supply and sanitation	34
Appendix E	Legal basis of activity of MCP "Mykolaivvodokanal"	48
Appendix F	Description of objects and features of PPP forms in the field of water supply and sanitation	50

List of Figures

Figure 2-1	Sectoral legislation in the water supply and sanitation sector	6
Figure 2-2	Sectors of implementation of EU environmental legislation	9
Figure 2-3	Benefits of implementing EU legislation	11
Figure 2-4	Forms of cooperation of territorial communities	14
Figure 2-5	Legal regulation of PPPs in the field of water supply and sanitation in Ukraine	15
Figure 2-6	Scheme of investment in the concession facility (in the field of water supply and sanitation in Ukraine)	15
Figure 2-7	Model of contractual public-private partnership and regulation of water supply and sanitation in Ukraine	16
Figure 2-8	The benefits of regionalization in water supply and sanitation	17
Figure 3-1	Organizational mechanism of regulatory system of water supply and sanitation of Ukraine	18
Figure 3-2	Institutional structure of the state management mechanism in the field of water supply and sanitation	19
Figure 3-3	Peculiarities of management and regulation of water supply and sanitation in Ukraine - Mykolaiv	21
Figure 3-4	Peculiarities of the legal status of the utility enterprise	22
Figure 3-5	Model of public management and regulation of Mykolaivvodokanal MCP	23

List of Tables

Table 2-1	Analysis and proposals for changes in national legislation	7
Table 2-2	Main directions of improvement of regulatory and technical framework in the field of water supply and sanitation.....	8
Table 2-3	The structure of the necessary changes in the legislation of water supply and sanitation 11	
Table 3-1	Analysis of the problems of regulatory systems that regulate the activity of the water supply and sanitation system of Ukraine	20
Table 4-1	SWOT analysis of the normative and regulatory sphere of the water supply and sanitation system	25

List of Abbreviations

ACAB	Association of co-owners of apartment buildings
CBEP	Central body of executive power
CMU	Cabinet of Ministers of Ukraine
CTEA	Classifier of types of economic activity
EC	European Commission
EIA	Environmental impact assessment
EU	European Union
IMC	Intermunicipal cooperation
LA	Legal acts
LLC	Limited liability company
MUC	Municipal utility company
PPP	Public-private partnership
SWOT	Strengths weaknesses opportunities threats
UC	Utility Company
WFD	Water Framework Directive
WSS	Water supply and sanitation

Summary

Institutional analysis on water supply and sanitation, identification of its problems and recommendations for improving the effectiveness of legal regulation, the state of harmonization of national legislation in the sector of water supply and sanitation with EU legislation, analysis of the regulatory system and institutional problems in the sector of water supply and sanitation should serve the primary goal - to ensure a safe, stable and reliable water supply and sanitation in Mykolaiv City.

The pre-war state of Ukraine's water supply and sanitation indicated the need to improve state regulation of this area. The main problems of the water supply and sanitation of Ukraine were defined as institutional, management (organizational), financial and economic, technical, environmental, legal regulation, and security problems. The war made these problems more complicated and showed a lack of vision and a systematic approach to solving them, and also "exposed" the issues of safe water supply and sanitation and safety of critical infrastructure.

In addition to the war, institutional problems have a decisive influence on the state of the water supply and sanitation sector, even when management, financial, economic and technical problems are solved, which include:

- the deformation of the institution of property in the state and the problem of forming an effective owner in the communal sector
- low-quality legal support for the functioning of the sphere of water supply and sanitation
- deformation of the rule of law principle
- ineffective financial and economic policy of the state, which affects the availability of services, the financial and economic condition of water supply and sanitation enterprises
- ineffective administrative reform of the state, lack of legal succession in the state apparatus and "institutional memory"
- the formation of a distorted social ideology
- institutional failure of authorities
- low level of social culture
- low activity or lack of civil society power to strengthen the role of the state in the sector of water supply and sanitation
- politicization of tariff formation orders and procedures
- orientation of state policy on protecting the interests of influential business structures, as well as state policy measures on quick profit, not on long-term modernization of the sphere
- the absence of a systematic personnel policy of the state at the level of both state authorities and water supply and sanitation enterprises.

The analysis of the European experience of management and regulation of the water supply and sanitation sector testified to the dynamism of management and regulation systems in the field of water supply and sanitation in the EU and the change of policies depending on external and internal factors, from the strengthening of the role of the private sector in the management and development of water supply and sanitation services in the EU countries to re-municipalization of services. Modern management models in the field of water supply and sanitation in the EU countries are built on the basis of basic models depending on the ownership forms of enterprises in the following fields:

- public management
- delegated public administration

- delegated private management
- private management.

Regulation of the sector of water supply and sanitation in European countries is carried out through:

- self-regulation mechanisms
- local government
- courts and tribunals
- government bodies
- separate regulators
- regulation by contract.

European practice shows that there is no single magic formula for effective management and regulation of water supply and sanitation that would suit all countries. The choice of the model of management and regulation of the water management is complex in each country and depend on geographical, social, political, historical and cultural conditions, which and are unique to each country. The effectiveness of regulation is manifested in the indicators of such regulation of the water supply and sanitation sector:

- quality of services
- protection of consumer interests
- sufficient self-financing of enterprises
- transparency and comprehensibility of procedure
- stability and reliability of the water supply and sanitation system
- strengthening of social regulation.

Consequently, efforts are needed to harmonize national laws with local rules and obligations and to provide detailed working-level mechanisms for the implementation of high-level policy declarations. State policy in the field of water supply and sanitation should be aimed at solving priority tasks:

- strengthening the institutional component, modernization of infrastructure
- ensuring the protection of critical infrastructure, improving the technical condition of water supply and sanitation enterprises
- implementation of the latest and environmentally safe technologies, use of scientific and technical development
- formation of appropriate behavior of consumers of services
- normative regulation of the sphere of non-centralized water supply and sanitation
- implementation of a system of monitoring and quality of drinking water supply
- bringing regulatory acts into compliance, including with European legislation.

1 Introduction

This report has been developed within the framework of the project “Technical advice to the Danish Ministry of Foreign Affairs regarding Mykolaiv - Denmark partnership” financed by the Danish Ministry of Foreign Affairs (MFA). COWI has been entrusted the development of contributions to the masterplan regarding water, energy and solid waste. The masterplan concerns the Mykolaiv City and its development in the period till 2050 (throughout this report Mykolaiv City and Mykolaiv as well as City of Mykolaiv are used synonymously). Box 1-1 below provides further information about COWI’s contribution to the Mykolaiv Masterplan.

Box 1-1 COWI’s contribution to the Mykolaiv Masterplan

Mykolaiv Masterplan, which has been requested by the Mayor of Mykolaiv City, has a time horizon till 2050. It provides a compass for actions to be taken by the Mykolaiv City to ensure that it will develop into a thriving city attractive to its citizens and business community.

COWI and One Works assist Mykolaiv City Administration in developing the masterplan. In this work, COWI focuses on three sectors:

- Water and wastewater
- Energy, including power, district heating and renewable energy sources.
- Solid waste management.

Mykolaiv City Administration meets every week with COWI and One Works to ensure proper coordination.

COWI has established a project organization consisting of a project management team and three sector teams of professionals, each headed by a Discipline Leader. Three sectoral Focal Points are responsible for monitoring cross-cutting activities, ensuring coordination between the parties and maintaining consistency in the deliverables.

To enhance transparency in the development of the Mykolaiv Masterplan, given its significant public interest and exposure, COWI has established three sector-specific Sounding Boards inviting all potentially interested parties to take part in these.

This report is focused on the current legal and regulatory framework at the national, regional, and city levels, with a specific focus on its alignment with European Union (EU) legislation within the water supply and wastewater sector. Furthermore, it outlines a vision for Ukraine to bolster its legal and regulatory foundations, thereby enhancing the appeal of the water supply and wastewater sector for potential investments and instigating systematic enhancements in the operations of water utility companies throughout the country.

It consists of three chapters in addition to the current. These are:

- Chapter 2 presents the prevailing legal framework at all levels (national, regional and municipal), taking into consideration EU legislation and its requirements
- Chapter 3 presents the analysis of the prevailing regulatory framework, also at all levels
- Chapter 4 provides a SWOT analysis summarizing the analyses carried out in the previous chapters.

A number of annexes are attached to the report. They include lists of Ukrainian laws and legal acts and EU Directives, a table comparing national legal acts with EU Directives, an analysis of the harmonization of Ukrainian legislation in water supply and sanitation with EU water legislation, as well tables outlining drinking water norms and standards according to Ukrainian and EU legislation. Some of the documents and links used on the Annex stay in Ukrainian.

2 Legal basis for WSS in Ukraine

Ukraine's legislation governing water supply and sanitation is primarily based on the Water Code of Ukraine, along with additional laws and regulations. In December 2022, Ukraine introduced the Water Strategy to 2050, which outlines the fundamental principles of the state's policies concerning water usage, resource protection, and sustainability. This strategy is designed to promote the harmonious and integrated utilization of water resources, enhance water security, and mitigate risks through sustainable water management practices.

Legislation in the field of water supply and sanitation can be categorized into basic laws, secondary laws, by-laws, and regulations. Basic and secondary laws are enacted at the national level and apply uniformly across Ukraine.

By-laws and regulations, on the other hand, are established at both the national and regional levels, extending their jurisdiction across Ukraine and the specific regions, respectively. Local decisions are made to address particular issues within specific territories, such as towns and settlements.

The comprehensive list of normative legal acts pertaining to water supply and sanitation regulation, as well as the catalog of by-laws and the structure of sector-specific legislation, can be found in [Appendix A](#).

The figure below shows the structure and consistency of the national water supply and sanitation legislation framework.

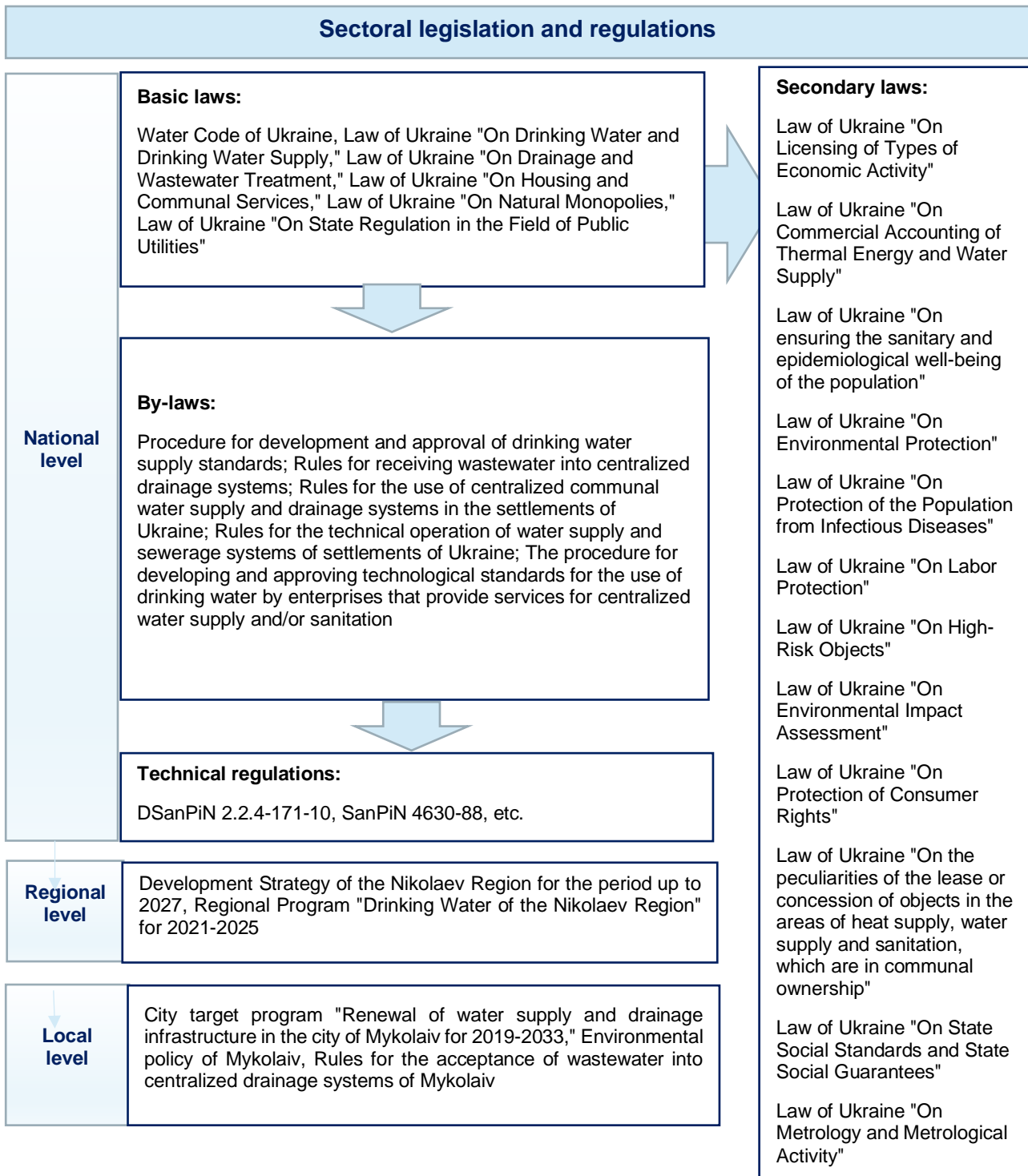

Figure 2-1 Sectoral legislation in the water supply and sanitation sector

2.1 Analysis of national water legislation

The legislative framework of the water supply and sanitation sector of Ukraine is formed, consistent and functioning, but has certain fragmentary shortcomings and needs to be improved in terms of systematization of regulatory legal acts, bringing into line and harmonizing the main and secondary laws.

Normative legal acts that require alignment are given in the table.

Table 2-1 Analysis and proposals for changes in national legislation

A regulatory act that needs revision	Changes to be made in national legislation
Law of Ukraine "On Housing and Communal Services" (Articles 8, 32).	Coordination of the issue of the possibility of disconnecting drinking water supply to consumers.
Law of Ukraine "On drinking water and drinking water supply".	<p>Article 6 - Coordination of the issue of the possibility of disconnecting drinking water supply to consumers.</p> <p>Art. 5-7 - Revision of the purpose and principles of the policy of state regulation in the field of water supply and bringing them into line with modern requirements; investment regulation (updating and modernization of water supply engineering infrastructure at the expense of the investment component of the tariff); state regulation of the issue of protection of consumer rights and mechanisms for its implementation, availability of services, provision of quality services and improvement of their quality, issues of safe water supply, risk management in the field of water supply, implementation of a quality management system for regulation of decentralized water supply (wells, boreholes, imported water), determination of responsible state authorities for state policy in this area, approval of standards for serving the population with imported drinking water, quality control of imported water, ensuring access of citizens without centralized water supply to high-quality drinking water.</p>
Law of Ukraine "On state regulation in the field of communal services".	Revising the purpose and principles of state regulation policy in the field of water supply and sanitation and bringing them into line with modern requirements; investment regulation (updating and modernization of water supply and sanitation engineering infrastructure at the expense of the investment component of the tariff); state regulation of the issue of protection of consumer rights and mechanisms for its implementation, availability of services, provision of quality services and improvement of their quality, issue of safe water supply, risk management in the field of water supply and sanitation, implementation of a quality management system.
Law of Ukraine "On Drainage and Wastewater Treatment".	<p>The law needs to be revised in order to fully implement the provisions of Council Directive 91/271/EEC of May 21, 1991 on urban wastewater treatment (Council Directive 91/271/EEC). In particular, the law requires a more complete implementation of the provisions of Article 15 and Annex I of the Council Directive 91/271/EEC, which provide for monitoring conditions, as well as requirements for urban wastewater, including standard methods of monitoring and evaluation of results.</p> <p>The law does not contain a sufficiently independent subject of legal regulation, and does not take into account many important aspects of the field of drainage. In particular: the composition, properties and types of wastewater, wastewater from the centralized water drainage system, treatment facilities, clarification of the powers of state authorities and local government bodies in the field of water drainage, etc.</p> <p>The law is not coordinated with the Law of Ukraine "On Waste Management" in terms of regulation of liquid household waste collected in cesspools (non-centralized drainage). This issue remained "outside the law".</p> <p>Another issue that needs to be resolved is the temporary approval of wastewater discharge with deviations during</p>

	the reconstruction of treatment facilities (determine the regulation mechanism).
Code of Ukraine on administrative offenses.	Introduction of adequate norms regarding responsibility for violation of rules, regulations, norms in the field of water supply and sanitation, powers of the state control body in the field of housing and communal services.
Adopt new laws: regarding the functioning and development of the communal sector of the economy, in particular: regarding the subjectivity of the territorial community in property and economic legal relations, the participation of territorial communities in corporate relations, regarding the status of communal and joint communal forms of ownership, the peculiarities of the legal regime of the property of a communal unitary enterprise.	To settle the issue of effective management of communal property (which includes water supply and sanitation enterprises).
Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated June 1, 2011 No. 869 "On ensuring a unified approach to the formation of tariffs for housing and communal services".	Settlement of the issue of avoiding double withholding of the commission for payment of water supply and sanitation services in banking institutions.
The procedure for the formation of tariffs for centralized water supply and drainage, approved by the resolution of the NCREKP of March 10, 2016 No. 302, and acts of the NBU in part.	
Water strategy of Ukraine for the period until 2050 (Decree of the CMU dated 09.12.2022 No. 1134-r).	State policy in the field of water supply and sanitation is clearly defined and formulated within the framework of this Strategy, which was adopted before the war, and which needs to be revised taking into account the challenges of today (restoration of worn and destroyed infrastructure, ensuring the availability of water supply and drainage services, availability of drinking water, protection of critical infrastructure, safe water supply, environmental regulation).

The water supply and sanitation system is a regional infrastructure and an integral part of the economy of any region. According to the functional load, it is the foundation of life support and balanced development of the region. It is local economic development that reproduces ties, and based on which domestic regional and national markets are formed, as well as the formation of the national economy as a whole.

Improvement requires legislation at the national level, and coordination at the local level, which is reflected in the table.

Table 2-2 Main directions of improvement of regulatory and technical framework in the field of water supply and sanitation

National level	Local level
<ul style="list-style-type: none"> • Creation of a mechanism for insurance against war risks (international model); • Creation of investment protection guarantees; • Creating a competitive environment (free access to the domestic market and exports and minimal interference in pricing); • Implementation of the risk management system. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ensuring availability of water supply and sanitation, long-term sustainability of the city's water supply and sanitation. • Development of infrastructure to guarantee its minimum vulnerability, capacity sufficiency to cover the needs of industry and private households; • Balancing supply and demand under various scenarios, including cases of new massive attacks;

- Creation of a prerequisite for the gradual restructuring of the water supply and sanitation infrastructure in accordance with the goals of the European Green Course.
- Implementation of the risk management system.

2.2 Water legislation of the European Union

Ukraine's signing of the Association Agreement with the EU and its EU candidate member status have made the EU's water legislation a crucial factor in harmonizing Ukraine's legal framework. The foundation of EU water legislation is the Water Framework Directive (WFD) 2000/60/EC, which is designed to eventually replace other related directives. The WFD is complemented by a list of interconnected directives aimed at ensuring water quality and management. The full list is compiled in [Appendix B](#).

2.2.1 Harmonization of national water legislation with the legislation of EU

The implementation of European Directives in Ukraine began on November 1, 2014, and is ongoing in accordance with the Association Agreement between Ukraine and the European Union and its member states. Specifically, in the field of environmental protection (Chapter 6, "Environment," of Section V, "Economic and Sectoral Cooperation," of the Agreement), there is provision for sectoral cooperation. This means that Ukraine, in the realm of environmental protection, aligns its practices with EU legislation across eight sectors. In total, this alignment is regulated by 29 sources of law, including EU Directives and Regulations, which establish general rules and standards that must be incorporated into national legislation.

The figure below shows what sectors in the view of environmental protection should be aligned with EU legislation.

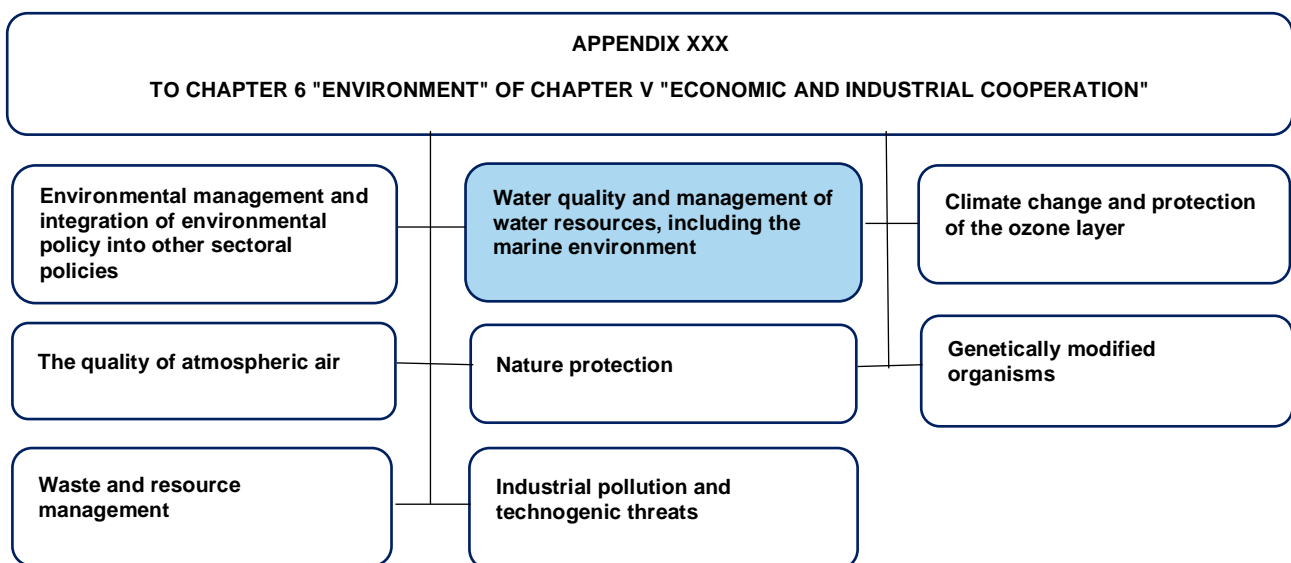

Figure 2-2 Sectors of implementation of EU environmental legislation

In contrast to the modern nature protection legislation of Ukraine, which is declarative in many respects, the sources of EU law often define the quantitative and qualitative results that each country must achieve within a specified period of time, and/or comprehensively outline the procedures. The peculiarity of the EU Directives is that states must adapt their legislation to achieve the goals set by the Directives, but at the same time they themselves determine the methods of achieving them.

The state of harmonization of national water legislation with EU legislation in the sector "Water quality and management of water resources, including the marine environment" is highlighted in [Appendix C](#).

2.2.2 Analysis of the degree of harmonization of European legislation with Ukrainian legislation

A comparative analysis of the policies, strategies and standards of Ukraine and the EU, which regulate the research questions, will directly relate to the sector of water quality and water resources management, is given in [Appendix D](#).

In the process of implementing EU legislation in the field of water supply and sanitation, several difficulties arose, which are closely related to the fact that Ukraine is not a member state of the EU, the very legal nature of EU legislation and the implementation of the implemented norms.

In particular, failing to consider EU practices and the best experiences of EU member states can be detrimental. Decisions of the Court of the European Union are vital sources of EU law because they provide interpretations of specific provisions in European legislation. When developing new laws or amending existing ones, European institutions take into account EU practices, particularly to prevent the recurrence of problems encountered during implementation in specific member states or at the EU level. Ukraine must take into account the issues that EU member states have already faced during the implementation process; otherwise, it risks creating its own distinct "Ukrainian EU law."

EU legislation in all spheres is dynamic, and the Agreement with the EU does not provide for a mechanism for implementing the latest editions of documents and involving Ukraine in the discussion on the most pressing issues in one or another sphere. Therefore, Ukraine does not have an appropriate level of implementation of legislation in one or another area.

The control function of the EC and the review procedure of the Court of Justice of the EU have an important influence on the effective implementation of the provisions of secondary EU legislation. Ukraine is outside the scope of the application of European mechanisms that work exclusively for EU member states monitoring of compliance with European norms.

Another problematic issue is the financing of implementation activities. The implementation of individual EU acts requires significant amounts of funding. Such financing in the EU, for example, is carried out through various financing programs, to which Ukraine does not have access.

A separate issue is non-fulfillment of implemented norms ("institutional problem"), which depends on various factors - from low legal culture to lack of funding for necessary measures.

2.2.3 Assessing the need to harmonize national water legislation with EU legislation to attract investment in the sector in Ukraine

The water supply and sanitation sector in Ukraine currently requires improvements in its financial and economic regulatory mechanisms. This involves the necessity to establish conditions for effective state investment policy. This includes enhancing the investment climate, offering competitive conditions for conducting business, reducing or simplifying taxes, providing incentives, creating a database of investment projects, ensuring the rule of law, and more.

Furthermore, there's a need for the improvement of tariff regulation for centralized water supply and sanitation services. This entails moderate deregulation, setting the maximum rate of investment component deduction, and implementing state control to ensure its intended use. The figure below presents the main benefits of implementing EU legislation in the WSS.

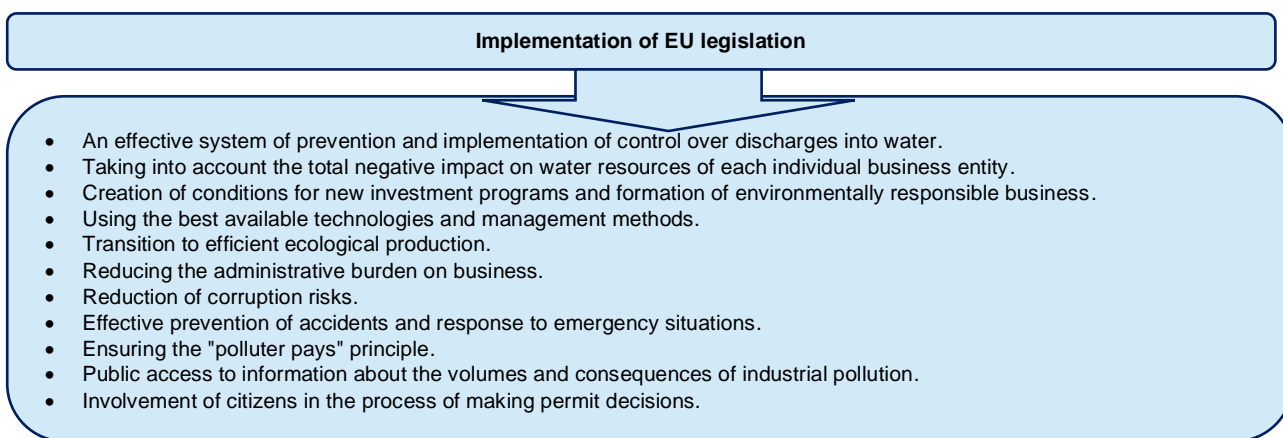

Figure 2-3 Benefits of implementing EU legislation

The following measures are proposed to intensify investment activities in the sector of water supply and sanitation:

Table 2-3 The structure of the necessary changes in the legislation of water supply and sanitation

The direction of improvement	The essence
<p>Strengthening the interest and responsibility of the local self-government for the development and implementation of the strategy (plan) for the development of water supply and sanitation of the city</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Consistency of the city development strategy (plan) with the planning of sustainable development of the water supply and sanitation infrastructure; • Approval and "digitization" of the city's water supply and sanitation development strategy with specific deadlines and measures calculations; • Improvement of the procedure for providing subventions (subsidies) from the regional development fund.

Activation of investment activities

- Simplification of the procedure for justifying investment activity;
- Implementation of medium and long-term planning of investment activities;
- Implementation of planning of financial security of investment activity;
- Establishment of the maximum rate of the investment component of the tariff for water supply and sanitation services, which will be directed to the renewal of the fixed assets of the enterprise. *At the same time, the investment component must be of targeted use and protected (it cannot be reduced and redirected to other purposes);*
- Rejection of control of the tariff structure, transition to control of the total value of the cost price (moderate deregulation);
- Provision of direct and indirect (tax benefits, etc.) state support;
- Creation of appropriate conditions for attracting private investments (creation of a base of analog projects; provision of effective conflict resolution mechanisms; creation of a base of investment projects; etc.).

2.3 Legislation to enhance investments in the sector

With the development and spread of sources of financing in the world, approaches to financing and financial instruments are becoming more diverse. Ways of mobilizing and effectively using financial resources in the context of sustainable development are becoming more and more innovative and diversified. In addition, cooperation between public and private organizations to achieve results in the field of sustainable development is increasing.

Although the tariff remains the main source of investment in the field of water supply and sanitation, the scale of use of other sources remains insignificant, despite their potential. Barriers to their continued use vary by instrument and include - capacity constraints (level of expertise of financiers and beneficiaries), lack of public information, legal constraints (e.g. restrictions on receiving and using money), and political constraints (lack of interest). As sources of funding for local economic development, the resources of all economic agents that can be directed to ensuring the economic needs of the territory are considered, in particular, the financial resources of local and central authorities, private business entities, non-governmental organizations, individuals, as well as foreign states and international organizations.

2.3.1 Legal principles of cooperation of territorial communities

The cooperation of territorial communities is considered as an important mechanism for strengthening their institutional capacity, particularly for solving the tasks that cannot be handled by one community, creating an opportunity to attract private investments and establishing a public-private partnership, etc.

Organizational and legal principles of cooperation of territorial communities, principles, forms, mechanisms of such cooperation, its stimulation, financing and control, determined by the Law of Ukraine "On Cooperation of Territorial Communities"¹.

The essence of cooperation is that territorial communities, on a contractual basis, combine their efforts and resources to solve existing problems of their own development. The ultimate goal of cooperation should be to improve the quality of life of community members. Cooperation is characteristic of a decentralized territorial administrative system, the essence of which is as follows: the higher the degree of autonomy of communities, the greater their opportunities for cooperation with other interested territorial communities.

The basis for the organization of cooperation is the legally established expression of the will of interested territorial communities (consent of local self-government of both the community-initiator of cooperation and other communities-potential subjects of cooperation).

The figure below shows the structures of the territorial communities.

¹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>

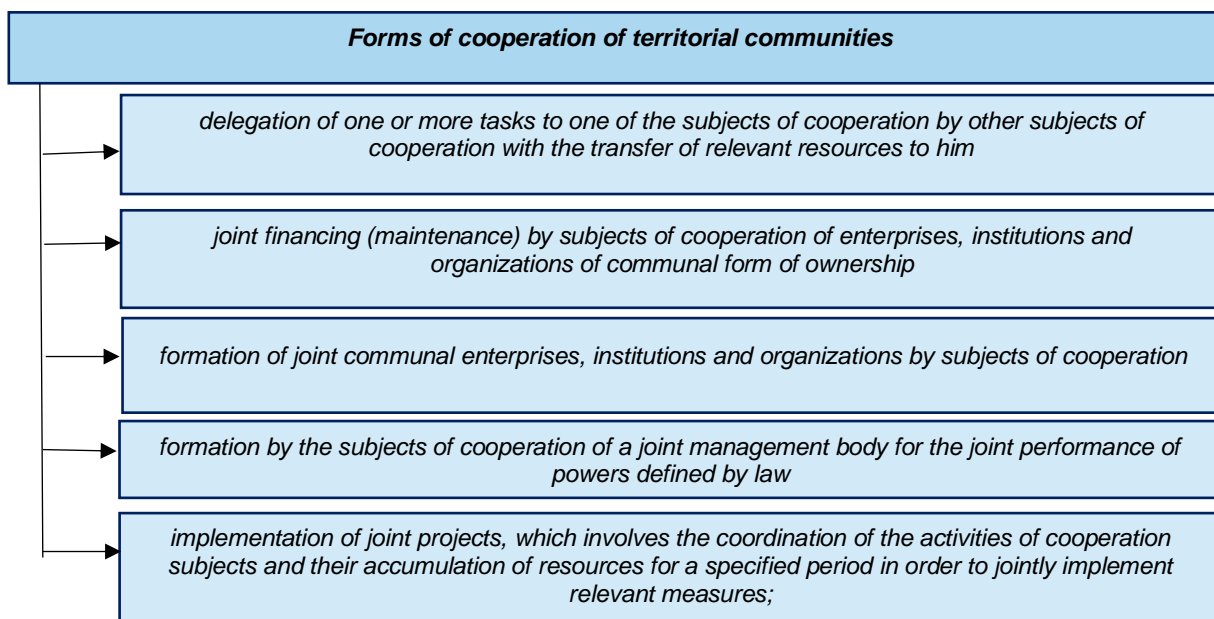

Figure 2-4 Forms of cooperation of territorial communities

The main tasks of the cooperation of territorial communities are to improve the quality of services, develop the infrastructure, as well as increase the efficiency of the relevant local self-government.

2.3.2 Public-private partnership

Public-private partnership (PPP) is a system of interaction between public and private partners, in which the resources of both are combined with the appropriate distribution of risks, responsibilities and rewards (reimbursements) between them. The purpose of PPP in Ukraine is mutually beneficial long-term cooperation in the creation (restoration) of new and/or modernization (reconstruction) of existing facilities that require attracting investment, and in the use (operation) of such facilities.

PPP is a key source of financing for developing countries or those rebuilding their economies in unfavorable conditions. The implementation of such projects allows attracting private capital to the infrastructure, thus ensuring rapid economic growth, without significant investments from the state. In connection with the war, there is an urgent need to implement the PPP mechanism. Implementation of large-scale modernization projects in the field of water supply and sanitation requires significant investments, a powerful source of which can be private business. At the same time, in the conditions of post-crisis development, business interest in state support is growing, which will reduce the risks of private investments and increase the reliability of investment projects for credit organizations. An important aspect of PPP is the equality of partners.

The legal regulation of PPPs in the field of water supply and drainage is shown in the figure below.

Figure 2-5 Legal regulation of PPPs in the field of water supply and sanitation in Ukraine

A description of the objects and features of PPP forms in the field of water supply and sanitation in Ukraine is provided in [Appendix F](#).

The figure shows a generalized investment scheme in the field of water supply and drainage (on the example of a concession).

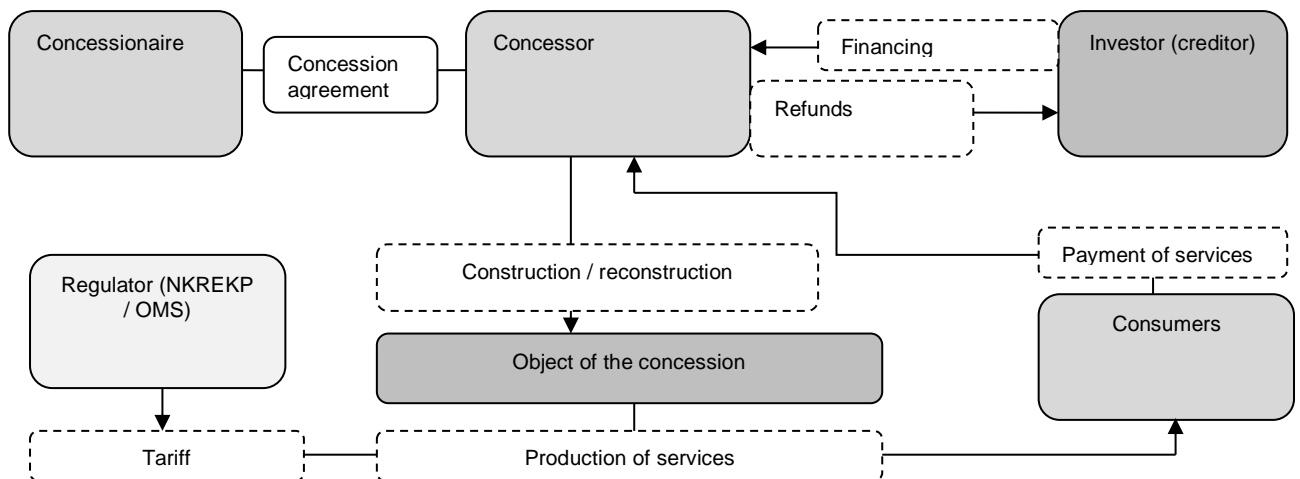

Figure 2-6 Scheme of investment in the concession facility (in the field of water supply and sanitation in Ukraine)

The model of contractual public-private partnership and regulation of the sphere of water supply and sanitation of Ukraine is depicted in the following figure.

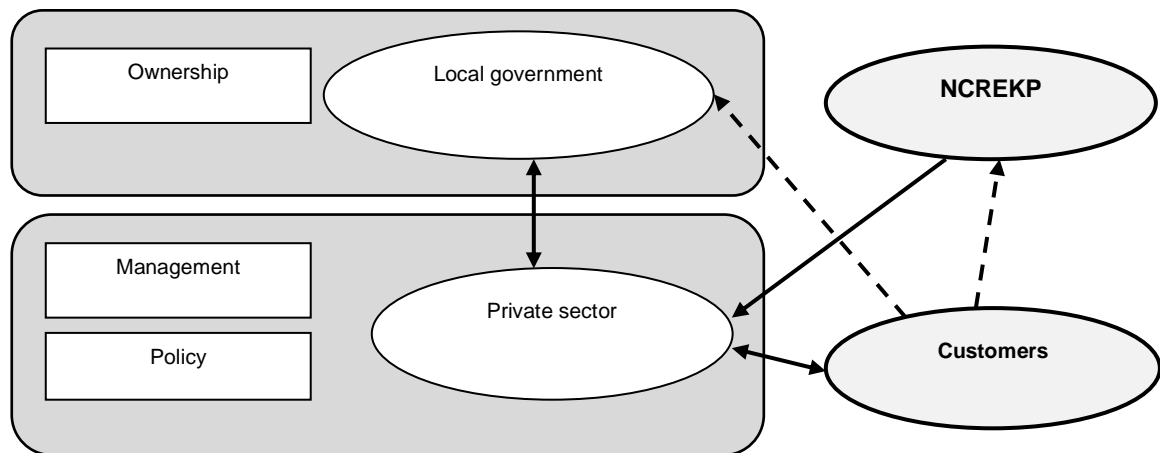

Figure 2-7 Model of contractual public-private partnership and regulation of water supply and sanitation in Ukraine

Analyzing the peculiarities of domestic management in the field of water supply and sanitation, attention should be paid to the trend of regionalization of services, which took place in Ukraine, was not widely used, but will become relevant during the implementation of integrated approaches in the management of water resources according to the basin principle.

The existing system of territorial organization of power with excessive fragmentation of basic-level administrative-territorial units is considered ineffective and inhibits the development of housing and communal services and certain areas of communal services.

Out of the 2,716 existing water supply and sanitation utilities in each region (oblast), there is, as a rule, one basic regional UC and several largest water supply and sanitation UCs, each of them serves of an average up to 200,000 consumers (except for the powerful enterprises of JSC "Kyivvodokanal" PJSC - up to 3 million consumers, KP "Kharkivvodokanal" - up to 1.5 million consumers, etc.). Utilities of small towns and district utility companies of water supply and sanitation, on average, serve up to 20 thousand consumers and are too small to achieve a sufficient level of professional potential, efficient and sustainable activity.

Therefore, increasing the efficiency of management and production of water supply and sanitation enterprises can be solved by consolidating water supply and sanitation enterprises within river basins, individual territories (or regionalization of water supply and sanitation services) and creating regional water companies on their basis.

The benefits of regionalization are shown in the figure.

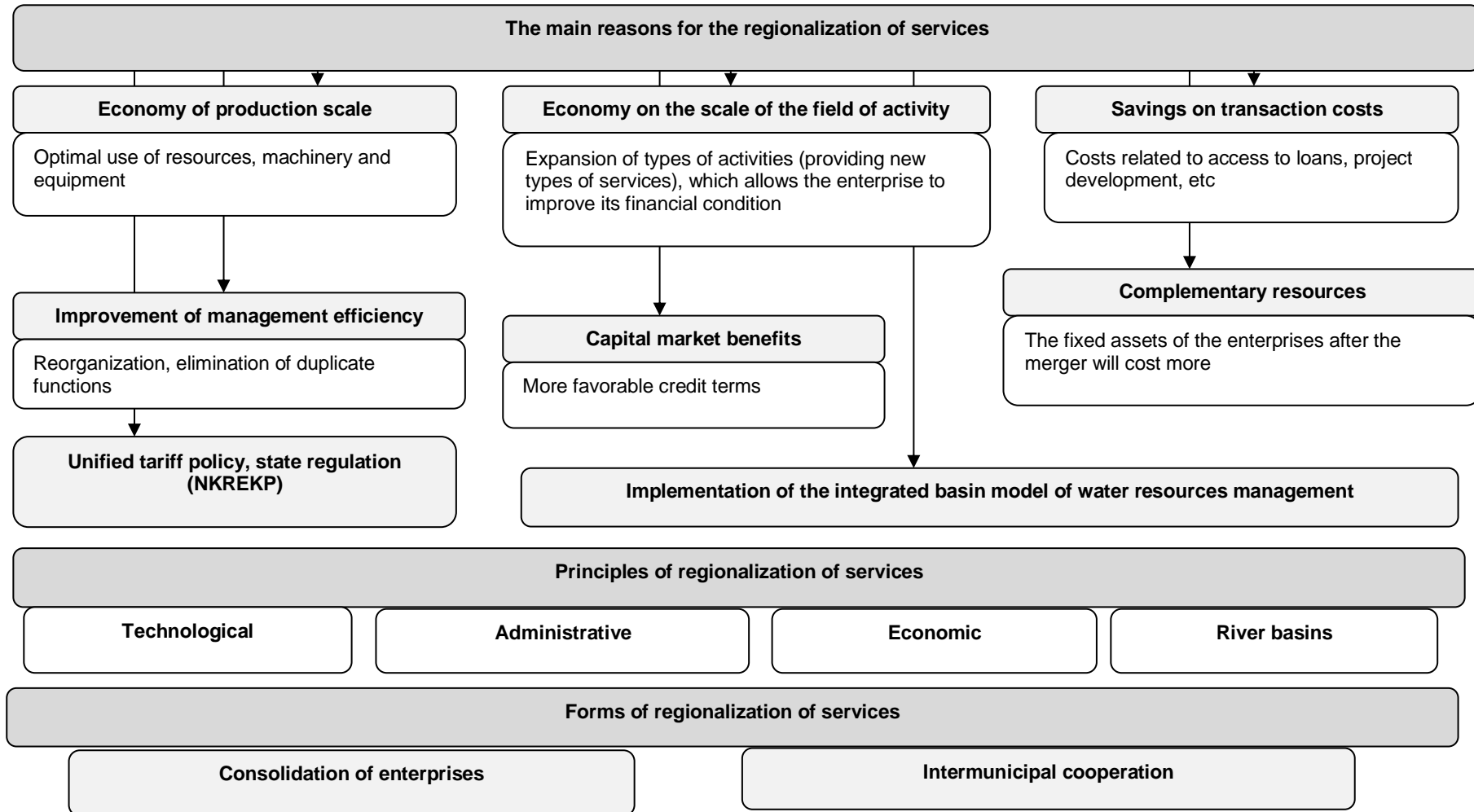

Figure 2-8 The benefits of regionalization in water supply and sanitation

3 General frame of the regulatory system in WSS

The regulatory system of state regulation in the sector of water supply and sanitation of Ukraine is built according to the goals of regulation, which means that the market of water supply and sanitation services in Ukraine is regulated and controlled by several regulatory bodies, each of them being responsible for a certain purpose of regulation (antimonopoly, economic, legal, social, environmental etc.) regardless of legal status.

The organizational mechanism of regulatory system of water supply and sanitation of Ukraine is a complex system of institutions, regulatory bodies and coordination links between them. These entities shape and implement state policies sector of water supply and sanitation, influencing its effectiveness and outcomes.

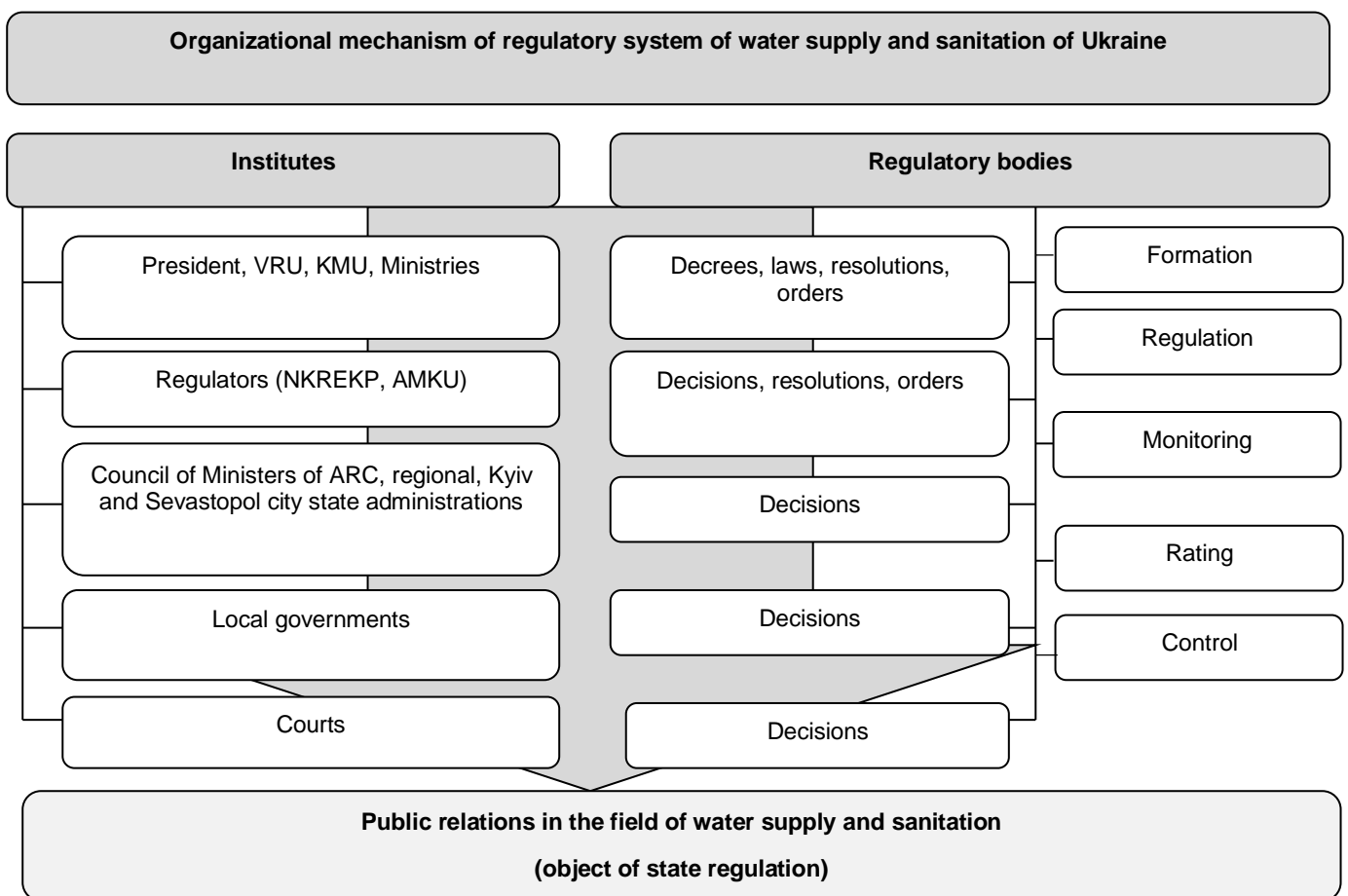

Figure 3-1 Organizational mechanism of regulatory system of water supply and sanitation of Ukraine

The regulatory structure of the state governance mechanism in the sector of water supply and sanitation is a complex framework of state entities with varying legal statuses and authorities. These authorities are not always clearly defined and often have a declarative nature, which necessitates further exploration to rationalize this structure. However, this can only be pursued after the development of an appropriate development strategy for this sector.

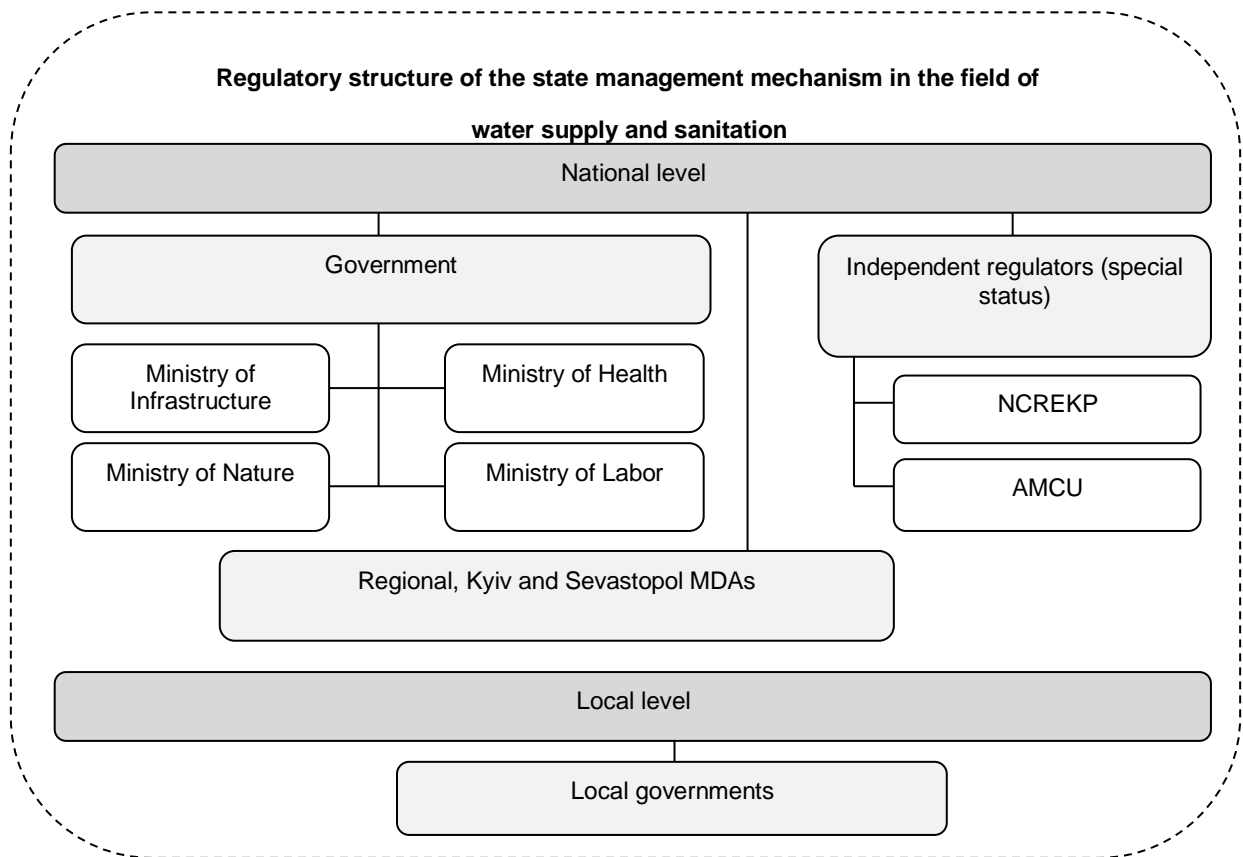

Figure 3-2 Institutional structure of the state management mechanism in the field of water supply and sanitation

The regulation model in the field of water supply and sanitation may be revised depending on the strengthening or weakening of the position of local self-government bodies and the state.

Decentralization of local authorities reduces state influence on the sector and is inseparable from the responsibility of local authorities for effective management of communal property, for ensuring sustainable and safe water supply and sanitation. The effectiveness of decentralization depends on the local social and political context and state policy of the country, especially the existing institutions and the quality of management.

3.1 Analysis of the problems in regulatory systems

The modern model of regulation of the sector of water supply and sanitation of Ukraine is far from optimal, it is characterized by opacity and closedness, politicization, weak coordination between institutions, inefficiency of state regulation mechanisms, which entails the deterioration of the financial and technical condition of water supply and sanitation enterprises, infrastructure facilities, development corruption schemes, social injustice, etc.

A radical change in the form of ownership in the field of water supply and sanitation without changing the principles and solving the regulatory systems problems of state policy does not mean that it will not lead to effective changes, but it can also worsen the existing state of affairs. Therefore, management models should be based on the principle of unchanged communal ownership of water

supply enterprises (except for new water supply and sanitation systems that can be built at the expense of private investors) with the introduction and development of the legal culture of contract law.

The below table consolidates and summarizes the main regulatory systems challenges and issues at the national, regional and local levels.

Table 3-1 Analysis of the problems of regulatory systems that regulate the activity of the water supply and sanitation system of Ukraine

Level	Main problems of regulatory system
National & Regional	Deformation of the institution of ownership in the state and the problem of forming an effective owner in the communal sphere.
	Low-quality legal support for the functioning of the sphere of water supply and sanitation. In particular, legal and technical errors in normative legal acts, lack of mechanisms for their implementation in laws; inconsistency of norms between laws regulating the same issue; the presence of "empty" legal norms (a strong norm for non-existent acts). Untimely revision or non-revision of normative legal acts in order to bring them into line with innovations. The declarative nature of laws that are not intended to be implemented; non-compliance with laws, etc.
	The underdevelopment of the judicial system and its inefficiency (deformation of the principle of the rule of law). Lack of a simple, accessible and effective mechanism for resolving conflicts arising between subjects of relations in the field of water supply and sanitation.
	Ineffective financial and economic policy of the state, which affects the availability of services, the financial and economic condition of water supply and sanitation enterprises, etc.;
	Ineffective administrative reform of the state, lack of legal succession in the state apparatus and "institutional memory".
	the formation of a distorted social ideology.
	Institutional failure of authorities. In particular, the adoption of laws is not for the regulation of socially important issues, but for the lobbying of private interests, the interests of business groups. Ignoring and non-compliance with the established rules of the game in the field of water supply and sanitation by the state authorities themselves and lack of responsibility for such behavior.
	Low level of social culture. Non-acceptance of reforms, citizens' ignorance of their rights and obligations, etc.
	Low engagement of the civil society that amplifies the role of the state in the sector of water supply and drainage.
	Politicization of tariff settings procedure and processes.
	Orientation of state policy on protecting the interests of influential business structures, as well as state policy measures on quick profit, not on long-term modernization of the sphere;
The absence of a systematic personnel policy of the state at the level of both state authorities and water supply and sanitation enterprises.	
City Level	The limited legal capacity of MKP "Mykolaivvodokanal" is determined in matters of determining the purpose of activity, use of property, disposal of profits, approval of annual activity plans, production volumes, norms of specific consumption of fuel and energy resources, investment programs, standards (norms) of drinking water supply, limitation of drinking water supply to the level ecological armor, etc.

3.2 Analysis of Mykolaiv institutions in WSS

The scheme of regulatory systems at the local level is complex and multifaceted. It shows the actual lack of connection and coordination links between the national and local levels.

This model of management and regulation significantly limits the utility company's ability to make decisions, dispose of property, and quickly respond to external and internal challenges.

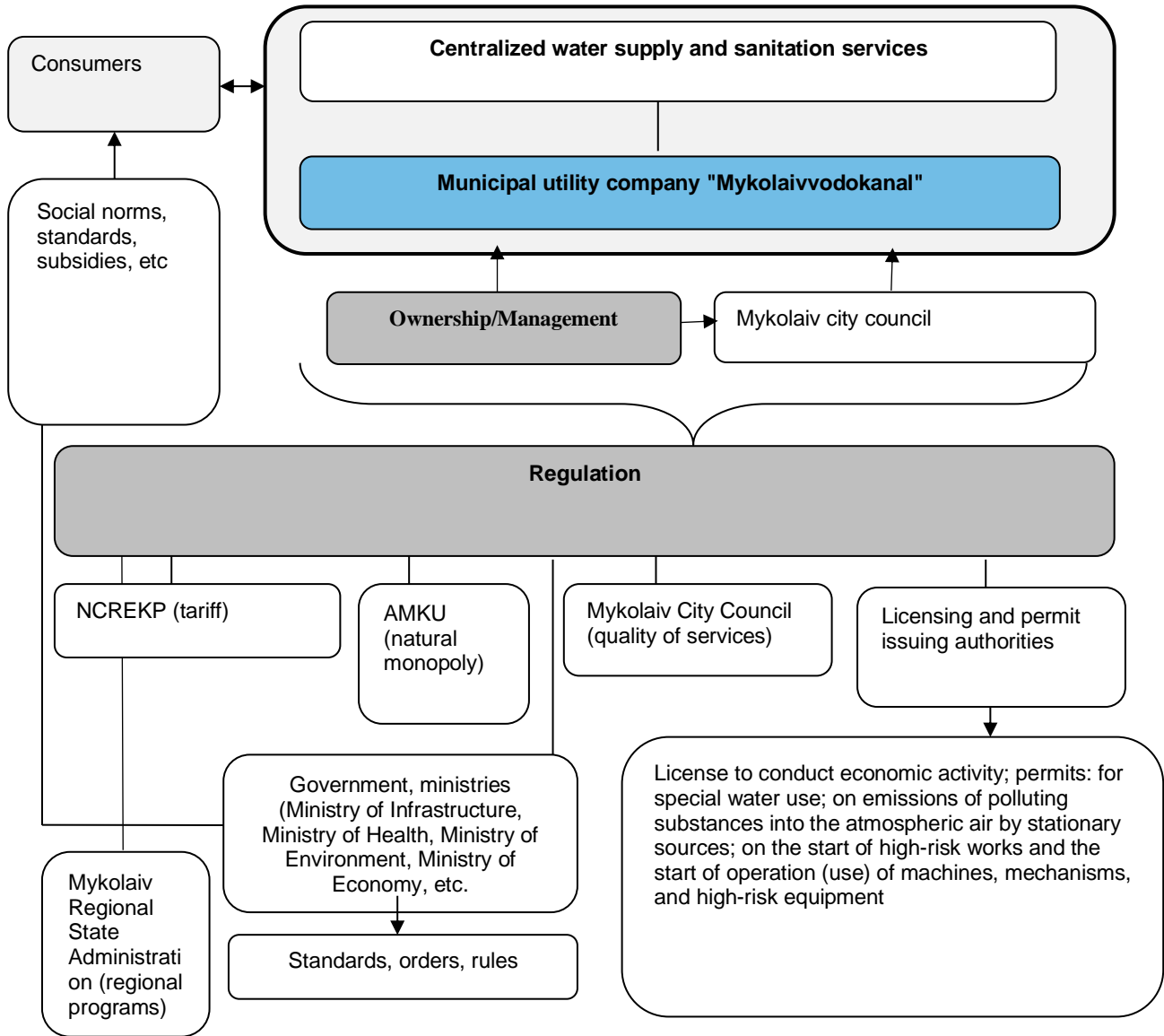

Figure 3-3 Peculiarities of management and regulation of water supply and sanitation in Ukraine - Mykolaiv

3.3 Legal status and legal capacity of Mykolaivvodokanal

MUC "Mykolaivvodokanal" is a city monopolist in the sector of water supply and sanitation in Mykolaiv. It was established on March 15, 1907, with the purpose of effective use of the property of the territorial community of Mykolaiv, as well as ensuring the preservation of the environment in the process of providing water supply and sanitation services.

MUC "Mykolaivvodokanal" operates in accordance with the Statute, which defines the scope of rules regulating the legal status of the enterprise, relations related to internal management, relations with other organizations or citizens.

According to the Statute of the Mykolaivvodokanal, it is under the management of the Mykolaiv City Council, which is the representative of the owner - the territorial community of the city of Mykolaiv and performs functions within the limits defined by the Economic Code and other legislative acts of Ukraine.

Peculiarities of the legal status of an utility company are determined by the Economic and Civil Codes of Ukraine, the company's charter.

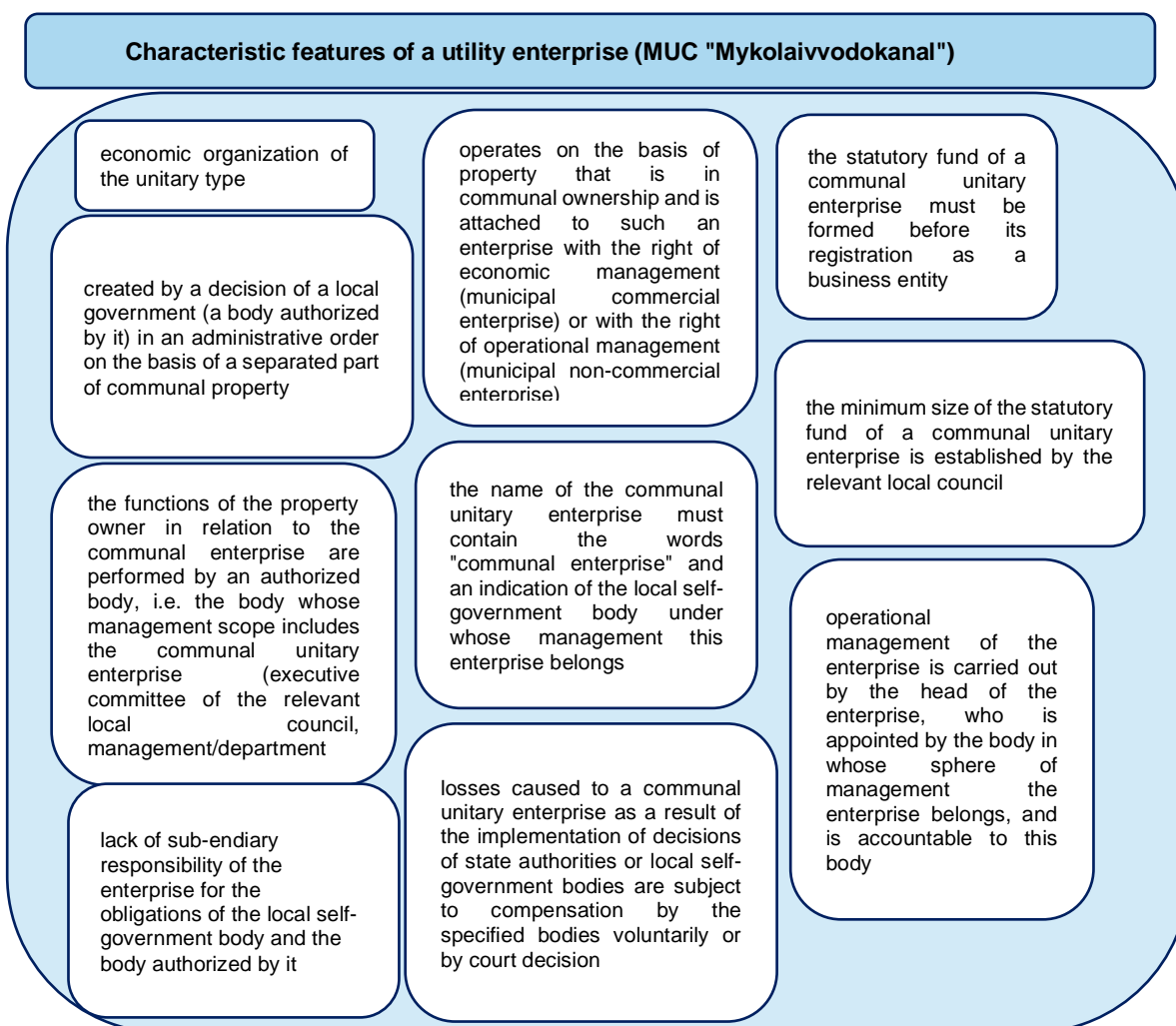

Figure 3-4 Peculiarities of the legal status of the utility enterprise

The legal status of municipal-owned companies of water supply and sanitation is determined by the limitation of the legal capacity of these enterprises in matters of determining the purpose of activity, use of property, disposal of profits, approval of annual activity plans, production volumes, norms of specific consumption of fuel and energy resources, investment programs, standards (norms) of drinking water supply, restriction of drinking water supply to the level of ecological armor, etc.

Such a model of management of the Mykolaivvodokanal is a direct public management. This model regulates 3% of Ukraine's centralized water supply and sanitation utility companies, accounted for 74% of the national market for services in this field.

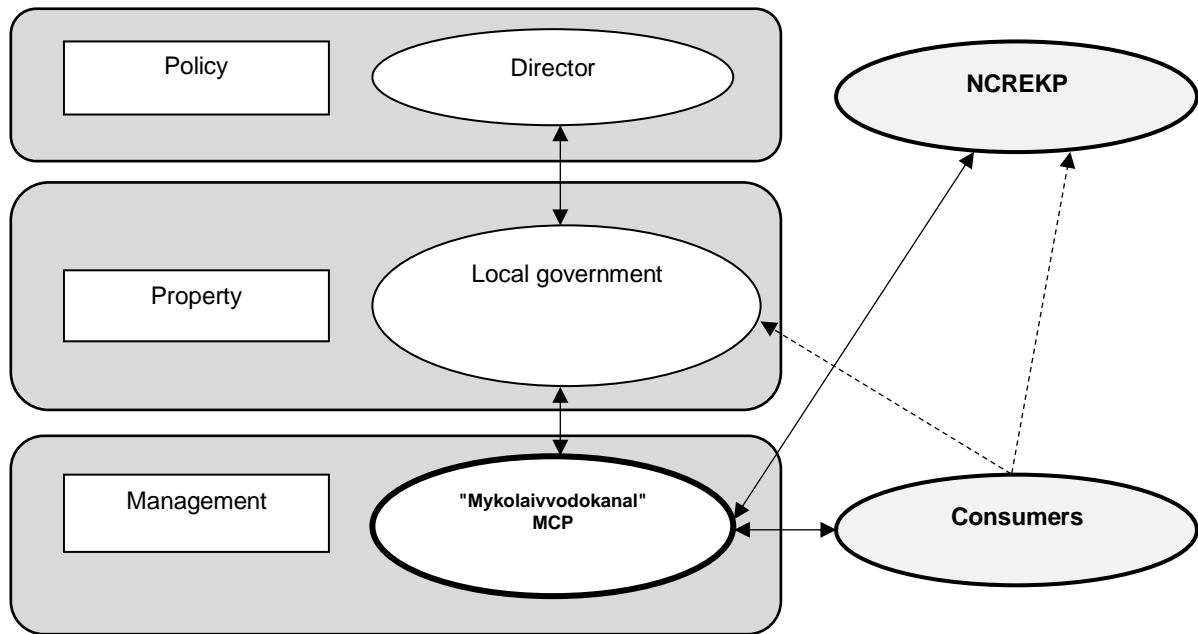

Figure 3-5 Model of public management and regulation of Mykolaivvodokanal MCP

The regulatory and legal principles of the activity of MUC "Mykolaivvodokanal" are given in [Appendix E](#).

As of 24.02.2022, the Mykolaivvodokanal is governed by the legal norms adopted for the period of Martial Law that was introduced by Decree of the President of Ukraine No. 64/2022 of 24.02.2022 in connection with the military aggression of the Russian Federation against Ukraine.

3.4 The main present challenges of the MUC "Mykolaivvodokanal"

Regulatory: deformation of the institution of property in the state and the problem of forming an effective owner in the communal sphere; low-quality legal support for the functioning of the sphere of water supply and sanitation; deformation of the rule of law principle; institutional failure of authorities, etc.

Organizational: lack of a system of performance indicators and evaluation of the results of production and financial activities of water supply and sanitation enterprises; lack of enterprise asset management standards; lack of a risk management system at enterprises, etc.

Financial and economic: economic unreasonableness of tariffs; complex procedure for reviewing and adjusting tariffs; regulation of tariff control; non-settlement of the issue of state compensation for the difference in tariffs, etc.

Technical: destruction of infrastructure due to war; unsatisfactory technical condition of fixed assets; high energy intensity of service production; significant water losses in centralized water supply and sanitation systems (on average more than 30%), etc.

Environmental: military events; the obsolescence of equipment and the worn-out technical condition of sewage treatment facilities (and sometimes their absence) pose an environmental threat to water bodies and terrain, etc.

Problems of legal regulation: inconsistency of legal norms in the laws of Ukraine "On Housing and Communal Services", "On Drinking Water and Drinking Water Supply", "On Drainage and Sewage Treatment"; lack of adequate norms regarding responsibility for violations of rules, regulations, norms in the field of water supply and sanitation

Security problems: war; lack of a systematic approach to the management of protection and safety of water supply and sanitation facilities; lack of a state risk management system in the field of water supply and sanitation, etc.

4 SWOT analysis

This table presents a SWOT analysis of the normative and regulatory spheres of the water supply and sanitation system of Ukraine in general and the city of Mykolaiv in particular.

Table 4-1 SWOT analysis of the normative and regulatory sphere of the water supply and sanitation system

STRENGTHS	WEAKNESSES
<ul style="list-style-type: none"> ● Foundation of livelihood and balanced development of the region ● The basis of local economic development ● Monopoly position on the market ● Stability of demand for services ● Availability of a resource saving program ● Availability of a system of providing subsidies to citizens ● A developed network of enterprise services ● Improving the security dimension of the economy and the environment ● Promotion of internal reforms ● • Development of scientific potential ● Formation of qualified personnel ● Creation of jobs ● Implementation of direct and indirect state/local support ● The political will of local authorities to provide the population with drinking water ● The political will of local authorities to improve the technological level of the drainage system 	<ul style="list-style-type: none"> ● Limited investment and shortage of financial resources necessary for development, ● Vulnerability of the energy supply system in war conditions (risks of water supply interruption) ● Difficult implementation of EU standards ● Insufficient amount of investments, in particular from the private sector ● The difficulty of achieving strategic goals in the field of water supply and sanitation in Ukraine ● Non-transparency and high level of corruption ● Institutional and regulatory issues ● Limited financial capabilities of budgets and lack of financial resources of communal enterprises for the implementation of resource-saving projects ● Lack of transparent economic regulation. Politicization of the economic regulator (NKREKP) ● Using the field of centralized water supply and sanitation as a lever of political and social influence (tariff policy) ● Limitation of models of management and regulation in the field of water supply and sanitation (model of direct public management - communal ownership). Creation of conditions for the formation of mixed models of regulation based on performance indicators of enterprises (benchmarking) ● Absence of a legal basis for the management of communal property, the transformation of communal enterprises into joint-stock companies

	<ul style="list-style-type: none"> • Lack of a base of re-use projects (typical projects) for modernization, construction of water supply and sanitation facilities (which can be taken as a basis for use in investment projects free of charge) • Lack of tools and conditions for long-term investment in infrastructure • Conservative procurement procedures that limit innovation • Lack of risk management system
OPPORTUNITIES	THREATS
<ul style="list-style-type: none"> • Ensuring guarantees of security of the state, business and citizens, protection of investments and private property • Creation of favorable conditions for business activities and a transparent tax system • Integration with the EU and development of green generation • Creation of tools and conditions for long-term investment in infrastructure • Attraction of foreign investments • Implementation of water management and water audit in the field of water supply and sanitation • Strengthening of social regulation • Creation of an institute for the protection of consumer rights • Creation of effective mechanisms for pre-trial dispute resolution • Introduction of benchmarking (as a systematic way of determining, understanding and developing the best product, service, structures, equipment, processes and practices to improve the real performance indicators of the enterprise) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ongoing war and threats connected • Environmental and technogenic disasters • Immutability of the principles of state regulatory policy • Strategic uncertainty of the field's development • Carrying out rapid administrative transformations while preserving former inefficient mechanisms of regulation and management • Fixation of reforms at the central level (lack of connection with the regions) • Self-isolation after non-compliance with EU rules or their inadequate implementation • Lack of reform of the judicial system • Ignoring the provision of low-carbon infrastructure components

<ul style="list-style-type: none">● Ukraine's "advantage of backwardness" over developed economies makes it possible to borrow institutes, management methods and production technologies already working in the world, which will significantly reduce their cost.● Training of professional personnel in the field of water supply and sanitation (training, confirmation of qualifications, certification)● Introduction of the risk management system● Introduction of asset management standards based on the ISO 55000 standard● Solving institutional problems of state administration in stimulating enterprises to introduce innovations● Creation of a database of reuse projects (typical projects) for modernization, construction of water supply and sanitation facilities (which can be taken as a basis for use in investment projects free of charge)	
---	--

Appendix A General list of normative legal acts related to the regulation of the sphere of water supply and drainage (including the city of Mykolaiv)

Водне законодавство України, до якого належать наступні нормативно-правові акти: Водний кодекс України; Закон України «Про питну воду та питне водопостачання»; Закон України «Про водовідведення та очищення стічних вод»; Закон України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення»; Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб»; Правила користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України №190 від 27.06.2008 р.; Правила приймання стічних вод підприємств у комунальні та відомчі системи каналізації населених пунктів України, затверджені наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України №37 від 19.02.2002 р.; Правила технічної експлуатації систем водопостачання та каналізації населених пунктів України, затверджені наказом Державного комітету України по житлово-комунальному господарству №30 від 05.07.1995 р.; ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною», затверджені наказом МОЗ від 12.05.2010 №400 та ін.

- 1 Водна стратегія України на період до 2050 року: розпорядження КМУ від 09.12.2022 № 1134-р. *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1134-2022-%D1%80#Text>
- 2 Водний кодекс України від 06.06.1995 р. №213/95-ВР. *База даних: «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80>
- 3 ДСанПіН 2.2.4-171-10. *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0452-10#Text>
- 4 Екологічна політика м. Миколаєва. URL: <https://mkrada.gov.ua/documents/3097.html>
- 5 Міська цільова програма «Оновлення інфраструктури водопостачання та водовідведення в місті Миколаїв на 2019-2033 рр.». URL: <https://mkrada.gov.ua/documents/37170.html>
- 6 Обласна Програма «Питна вода Миколаївщини» на 2021-2025. URL: роки <https://www.mk-oblrada.gov.ua/UserFiles/decree/1633434255615c-3a8f16115.pdf>
- 7 Порядок розроблення та затвердження нормативів питного водопостачання, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 р. №1107. *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1107-2004-%D0%BF#Text>
- 8 Порядок розроблення та затвердження технологічних нормативів використання питної води підприємствами, які надають послуги з централізованого водопостачання та/або водовідведення (наказ Мінрегіону від 25.06.2014 р. №179). *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1062-14#Text>

- 9 Порядок формування тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення: постанова НКРЕКП від 10 березня 2016 р. №302. *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0593-16#Text>
- 10 Правила приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення (наказ Мінрегіону від 01.12.2017 р. № 316); Правила користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України (наказ Мінжитлокомунгоспу від 27.06.2008 р. №190). *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0056-18#Text>
- 11 Правила приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення м. Миколаєва. URL:
- 12 Правила технічної експлуатації систем водопостачання та каналізації населених пунктів України (наказ Держжитлокомунгоспу від 05.07.1995 р. №30). *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-95#Text>
- 13 Про водовідведення та очищення стічних вод: Закон України від 12.01.2023 № 2887-IX. *База даних: «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2887-20#Text>
- 14 Про державне регулювання у сфері комунальних послуг: Закон України від 09.07.2010 р. № 2479-VI. *База даних: «Законодавство України»*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2479-17>
- 15 Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10.2000 № **2017-III**. *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text>
- 16 Про житлово-комунальні послуги: Закон України від 24.06.2004 р. №1875-IV. *База даних: «Законодавство України»*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/-show/1875-15>
- 17 Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги: постанова Кабінету Міністрів України від 01 червня 2011 р. № 869. *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/869-2011-%D0%BF#Text>
- 18 Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 № 4004-XII. *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
- 19 Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 06.04.2000 № **1645-III**. *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14#Text>
- 20 Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII. *База даних: «Законодавство України»*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>

- 21 Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання: Закон України від 22.06.2017 р. № 2119-VIII. *База даних «Законодавство України»*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main>
- 22 Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII. *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
- 23 Про метрологію та метрологічну діяльність: Закон України від 05.06.2014 № **1314-VII**. *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1314-18#Text>
- 24 Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18.01.2001 р. № 2245-III. *База даних: «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14>
- 25 Про особливості передачі в оренду чи концесію об'єктів у сферах теплопостачання, водопостачання та водовідведення, що перебувають у комунальній власності: Закон України від 21.10.2010 № **2624-VI**. *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2624-17#Text>
- 26 Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII. *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
- 27 Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XII. *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>
- 28 Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 № **2059-VIII**. *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>
- 29 Про питну воду та питне водопостачання: Закон України від 10.01.2012 р. № 2918-III. *База даних: «Законодавство України»*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2918-14>
- 30 Про природні монополії: Закон України від 20.04.2000 р. №1682-III. *База даних: «Законодавство України»*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/-laws/show/1682-14>
- 31 Про стандартизацію: Закон України від 05.06.2014 № **1315-VII**. *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text>
- 32 СанПіН 4630-88. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/157524_528513
- 33 Стратегія розвитку Миколаївської області на період до 2027 року. URL: <https://www.mk-oblrada.gov.ua/UserFiles/decree/1613571502602d25ae-7f0ce.pdf>

Appendix B Water legislation of the European Union

Regulation	Directive
Water quality standards	<p>Directive 2000/60/EC Directive 2006/7/EC Directive 98/83/ EC (No longer in force) Directive (EU) 2020/2184 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2020 on the quality of water intended for human consumption (recast) Council Directive 79/923/EEC (No longer in force) Directive 2006/113/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on the quality required of shellfish waters (codified version)</p>
Control over sewage	<p>Directive 91/271/EEC Council Directive 91/676/EEC Directive 2006/118/EC Council Directive 96/61/EC (No longer in force) Directive 2008/1/EC of the European Parliament and of the Council of 15 January 2008 concerning integrated pollution prevention and control (Codified version) Directive 2010/75/EU</p>
Control over sewage from non-point (diffuse) sources	<p>Council Directive 91/414/EEC (No longer in force) Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 concerning the placing of plant protection products on the market and repealing Council Directives 79/117/EEC and 91/414/EEC Council Directive 76/769/EEC (No longer in force) Regulation (EC) No 1907/2006 of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 concerning the Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (REACH), establishing a European Chemicals Agency, amending Directive 1999/45/EC and repealing Council Regulation (EEC) No 793/93 and Commission Regulation (EC) No 1488/94 as well as Council Directive 76/769/EEC and Commission Directives 91/155/EEC, 93/67/EEC, 93/105/EC and 2000/21/EC Directive 98/8/EC (No longer in force) Regulation (EU) No 528/2012 of the European Parliament and of the Council of 22 May 2012 concerning the making available on the market and use of biocidal products Text with EEA relevance</p>
Monitoring and reporting	<p>Directive 2000/60/EC 77/795/EEC: Council Decision of 12 December 1977 establishing a common procedure for the exchange of information on the quality of surface fresh water in the Community (No longer in force)</p>

Appendix C The state of harmonization of national water legislation with EU legislation in the sector "Water quality and management of water resources, including the marine environment"

**Якість води та управління водними ресурсами, включаючи морське середовище:
Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом та його державами-членами**

Директива № 2000/60/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики зі змінами і доповненнями, внесеними Рішенням № 2455/2001/ЄС і Директивою 2009/31/ ЄС:

Положення директиви:	Стан впровадження:
прийняття національного законодавства та визначення уповноваженого органу (органів)	положення Директиви були впроваджені протягом 2 років з дати набрання чинності цією Угодою.
встановлення вимог, за якими проекти, зазначені у Додатку I підлягають оцінці впливу на навколишнє середовище, та процедури визначення, які з проектів, зазначених у Додатку II, потребують ОВНС (ст.4);	положення Директиви були впроваджені протягом 3 років з дати набрання чинності цією Угодою.
визначення обсягу інформації, яка має надаватися розробником (ст.5);	положення Директиви були впроваджені протягом 3 років з дати набрання чинності цією Угодою.
встановлення процедури консультацій з органами з питань охорони навколишнього середовища та процедури консультацій з громадськістю (ст.6);	положення Директиви були впроваджені протягом 2 років з дати набрання чинності цією Угодою.
осягнення домовленостей з сусідніми країнами щодо обміну інформацією та проведення консультацій (ст.7);	положення Директиви були впроваджені протягом 3 років з дати набрання чинності цією Угодою.
запровадження заходів щодо повідомлення громадськості про прийняті рішення за заявами про надання дозволу на реалізацію проекту (ст.9).	положення Директиви були впроваджені протягом 2 років з дати набрання чинності цією Угодою.

Директива № 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище:

Положення директиви:	Стан впровадження:
<ul style="list-style-type: none"> • прийняття національного законодавства та визначення уповноваженого органу (органів); 	положення Директиви були впроваджені протягом 3 років з дати набрання чинності цією Угодою.
<ul style="list-style-type: none"> • встановлення процедури визначення, які плани або програми потребують стратегічної екологічної оцінки та вимог про те, що плани або програми, щодо яких стратегічна екологічна оцінка є обов'язковою, підлягають такій оцінці (ст. 3); 	
<ul style="list-style-type: none"> • встановлення процедури консультацій з органами з питань охорони навколишнього середовища та процедури консультацій з громадськістю (ст. 6); 	
<ul style="list-style-type: none"> • досягнення домовленостей з сусідніми країнами щодо обміну інформацією та проведення консультацій (ст. 7). 	

Директива № 2003/4/ЄС про доступ громадськості до екологічної інформації та про скасування Директиви № 90/313/ЄЕС:

Положення директиви:	Стан впровадження:
----------------------	--------------------

- прийняття національного законодавства та положення Директиви були впроваджені протягом 2 років з дати набрання чинності цією Угодою визначення уповноваженого органу (органів);
- встановлення на практиці процедур доступу громадськості до екологічної інформації та відповідних винятків (ст. 3 та 4);
- забезпечення надання доступу громадськості до екологічної інформації органами влади (ст. 3.1);
- встановлення процедур перегляду рішень про відмову у наданні екологічної інформації або про надання неповної інформації (ст. 6);
- встановлення системи поширення екологічної інформації громадськості (ст. 7).

Директива № 2003/35/ЄС про забезпечення участі громадськості у підготовці окремих планів та програм, що стосуються навколишнього середовища, та внесення змін і доповнень до Директив №№ 85/337/ЄЕС та 96/61/ЄС про участь громадськості та доступ до правосуддя:

Положення директиви:	Стан впровадження:
<ul style="list-style-type: none">• прийняття національного законодавства та положення Директиви були впроваджені протягом 2 років з дати набрання чинності цією Угодою визначення уповноваженого органу (органів);• встановлення механізму інформування громадськості (ст. 2.2a та 2.2d);• встановлення механізму консультацій з громадськістю (ст. 2.2b та 2.3);• встановлення механізму врахування зауважень та пропозицій громадськості у процесі прийняття рішень (ст. 2.2c).	<p>положення Директиви були впроваджені протягом 2 років з дати набрання чинності цією Угодою</p>

Appendix D Comparative analysis of policies, strategies and standards of Ukraine and the EU in the field of water supply and sanitation

Законодавство ЄС

Стан національного законодавства

Водне законодавство. Сектор якості води та управління водними ресурсами

Водна рамкова директива (Директива 2000/60/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 23.10.2000 року про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики (надалі ВРД).

Встановлює рамки для управління якістю води. Широке коло інших правових актів пов'язаних з нею повинні прийматися до уваги в процесі апроксимації в сферу якості води та управління водними ресурсами, включаючи морське середовище.

ВРД визначає такі інституційні принципи:

- високий рівень охорони з урахуванням різноманітності ситуацій в різних регіонах Співтовариства (ЄС);
- принцип обережності;
- попереджувальні заходи;
- очищення від забруднень у джерела;
- принцип «Забруднювач платить»;
- інтеграція політики в галузі охорони навколишнього середовища з іншими політиками Співтовариства (ЄС) - наприклад, сільськогосподарської, транспортної, енергетичної;
- сприяння сталому розвитку.

Впровадження цих принципів в центр водної політики має важливі наслідки для подальшого розвитку, так як вони підтримують такі цілі й елементи політики:

Водний кодекс України

План імплементації ВРД було заново затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 №1106 «Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» (<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2017%D0%BF-#n36>)

Стан апроксимації Директиви (ВРД): «Сучасні водогосподарські та екологічні проблеми були не лише загальнодержавного, але й міжнародного значення, стали одним з основних чинників національної безпеки України» (це цитата з постанови Верховної Ради України «Про Концепцію розвитку водного господарства України» від 14.01.2000 р №1390). До стратегічних цілей і завдань в сфері охорони водних ресурсів віднесено реформування до 2015 року системи державного управління в галузі охорони і раціонального використання вод шляхом впровадження інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом; реконструкція існуючих та будівництво нових міських очисних споруд з метою зниження до 2020 року на 15% рівня забруднення вод забруднюючих речовин (в першу чергу органічними речовинами, сполуками азоту і фосфору), а також зменшення до 2020 року на 20% (до базового року) скиду недостатньо очищених стічних вод; Розробка та виконання до 2015 року плану заходів щодо зменшення рівня забруднення внутрішніх морських вод і територіального моря з метою запобігання зростанню антропогенного впливу на навколишнє природне середовище та відновлення екосистеми Чорного і Азовського морів (на що прийнятий Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21.12.2010 р № 2818).

Законом України від 04.10.2016 р. № 1641-VIII було внесено зміни до Водного кодексу України і впроваджено басейний тип управління водними ресурсами (виділено дев'ять районів річкових басейнів: Вісли (Західного Бугу та Сану), Дунаю, Дністра, Південного Бугу, Дніпра, Дону, річок Причорномор'я, річок Приазов'я та річок Криму), а також розроблено ряд підзаконних нормативно-правових актів щодо реалізації принципу управління. Тому, практично, план імплементації щодо змін до Водного кодексу виконано.

Залишилися деякі механізми реалізації (підзаконні нормативно-правові акти) та сама реалізація всіх задекларованих принципів.

- розвиток інтегрованої політики для довгострокового стійкого водокористування, і її застосування відповідно до принципу субсидіарності;
- поширення водоохорони на всі типи вод, включаючи поверхневі, прибережні і ґрунтові води;
- досягнення «доброго статусу» для всіх вод до певного терміну, і збереження цього статусу там, де він вже досягнутий;
- управління водними ресурсами на основі річкових басейнів, з відповідною координацією для районів транскордонних річкових басейнів;
- встановлення цін на користування водою, з урахуванням принципу відшкодування витрат і принципу «Забруднювач платить»;
- стимулювання участі громадян;
- вдосконалення законодавства.

Країна має виділити на своїй території райони річкових басейнів, які складаються з одного або декількох річкових басейнів разом з пов'язаними з ними підземними та прибережними водами. Для кожного району річкового басейну розробляється План управління. План складається з аналізу характеристик району річкового басейну і стану водних об'єктів та програми заходів для досягнення цілей ВРД.

ВРД забезпечує законодавчу базу для досягнення доброго статусу водних об'єктів, як поверхневих, так і підземних.

Статус поверхневих вод визначається за екологічним та хімічним статусом. Екологічний статус визначається, в першу чергу, за станом біологічних елементів (риба, донні безхребетні, водна флора та ін.). Екологічний статус водного об'єкту оцінюється за п'ятьма класами: відмінний, добрий, задовільний, поганий, дуже поганий.

Хімічний статус визначається за пріоритетними забруднювальними речовинами. До них входять важкі метали (кадмій, свинець, нікель, ртуть) та органічні речовини, які є токсичними для живих організмів. Всього до переліку пріоритетних речовин на даний час віднесено 45 речовин: 33 — Директивою 2008/105/ЄС про екологічні стандарти у сфері водної політики та 12 —

Директивою 2013/39/ЄСЗ, яка вносить зміни до ВРД та Директиви 2008/105/ЄС. Хімічний статус оцінюється лише за двома класами (добрий, неспроможний досягнути доброго).

Статус підземних вод визначається за хімічним статусом та запасами.

Мета, поставлена Директивою: за 15 років (до кінця 2015 р.) всі країни — члени ЄС повинні забезпечити досягнення всіма поверхневими та підземними водними об'єктами доброго екологічного та хімічного статусу.

Директива «Про якість води, призначеної для споживання людиною» (98/83/ЄС) щодо водопровідної питної води

Директива спрямована на забезпечення захисту здоров'я людей від несприятливого впливу будь-якого забруднення води, призначеної для споживання людиною, гарантуючи відповідну якість цієї води.

Директива встановлює необхідні стандарти для води, призначеної для споживання людиною. Цей документ вміщує 48 мікробіологічних та фізико-хімічних показників якості, радіологічні показники, що підлягають контролю у воді, а також встановлює вимоги щодо її моніторингу.

Вимоги Директиви застосовуються до питної води з розподільної мережі, пляшок, цистерн, контейнерів, індивідуальних джерел продуктивністю 10 м³/добу та більше або таких, що обслуговують 50 осіб та більше (для менш продуктивних, якщо вода надходить в у комерційну або громадську мережу), а також для виробництва продукції на промислових підприємствах, що потребують використання води питної якості.

Питання якості питної води регулюється не одним актом, а деякими законними та підзаконними нормативно-правовими та нормативними актами.

Закон України «Про питну воду та питне водопостачання» (*лише декларує про належну якість питного водопостачання*);

Закон України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення» (*встановлює вимоги до господарсько-питного водопостачання і місць водокористування*);

Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» (*визначає права та обов'язки підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності у сфері захисту населення від інфекційних хвороб щодо забезпечення населення питною водою*); Правила користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України №190 від 27.06.2008 р (зареєстровані в Міністерстві юстиції 07.10.2008 р по №936/15627) (*визначають порядок користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення*);

Правила технічної експлуатації систем водопостачання та каналізації населених пунктів України, затверджені наказом Державного комітету України по житлово-комунальному господарству №30 від 05.07.1995 р (зареєстровані в Міністерстві юстиції України 21.07.1995 р №231/767) (*встановлюють порядок технічної експлуатації систем і споруд водопостачання та водовідведення міст та інших населених пунктів України*); ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною», затверджені наказом МОЗ від 12.05.2010 №400, зареєстрованим в Мінюсті 01.07.2010 р. за

№452/17747² (*містить гігієнічні вимоги щодо якості до всіх видів питних вод, що використовуються в Україні, а саме: водопровідних, фасованих (в герметично закритих ємностях), з пунктів розливу (автоцистерн, кіосків), бюветів, колодязів та каптажів джерел, а також вод питної якості, що використовуються для виробництва продукції на промислових підприємствах*).

² <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0452-10#Text>

ДСанПіН набрав чинності і діє повністю з січня 2022 року.

Але санітарно-хімічні показники безпечності та якості питної води, не діяли до 2022 року, щоб дати можливість підприємствам створити технічні умови для їх впровадження. Однак, підприємства водопостачання та водовідведення неспроможні забезпечити виконання цих вимог

*Нормативи якості питної води зображені нижче в таблицях.

Директива з якості води для купання (для пляжних зон) (2006/7/ЄС)

Згідно із цією Директивою країни-члени зобов'язані позначити морські прибережні і внутрішні води для купання і здійснювати моніторинг якості води протягом пляжного сезону. Під води для купання (для пляжних зон) підпадають такі, де купання офіційно дозволено компетентним органом (громадським органом, відповідальним за певний водойму), а також води, де купання є звичною практикою зі значною кількістю тих, що купаються. Якість води повинна перевірятися кожні два тижні протягом пляжного сезону, а також за два тижні до його початку.

Згідно із Директивою, для оцінки якості непитної води використовуються лише два санітарно-показові мікроорганізми, які максимально задовольняють вимоги до індикаторних мікроорганізмів: E. coli та ентерококи.

На основі даних з якості води, зібраних протягом сезонів купання за три роки, водойми класифікуються як незадовільного, задовільного, доброго та відмінного рівня. На відмінному рівні якості вода внутрішніх водойм має відповідати наступним вимогам: ентерококи – не більше 200 КУО/100 мл; E. coli - не більше 500 КУО/100 мл.

Питання якості непитної води, води для купання, поверхневої води регулюється Санітарними нормами та правилами, прийнятими за радянських часів. Які згідно із постановою ВРУ від 12.09.1991 р. №1545³ «Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства Союзу РСР» діють на території незалежної України до прийняття відповідних українських нормативів.

Санітарні правила і норми охорони поверхневих вод від забруднення. СанПіН 4630-88

Згідно СанПіН № 4630–88, у водних об'єктах та в стічних водах, що скидаються у водні об'єкти, визначались наступні мікробіологічні показники:

ЛКП (для стічних вод – колі-індекс),
коліфаги та збудники захворювань.

Вода поділялася на дві групи: для централізованого або нецентралізованого побутово-питного водопостачання, а також для водопостачання харчових підприємств; для купання, спорту і відпочинку населення, а також водойми в межах населених місць.

У СанПіНі № 4631–88⁴ (Санітарні правила і норми охорони прибережних вод морів від забруднення в місцях водокористування населення).

на відміну від СанПіНу № 4630–88⁵, E. coli та ентерококи зазначалися як додаткові показники свіжого антропогенного фекального забруднення; за епідпоказаннями було додано інші показники: паразитичні вібріони як збудники відповідного захворювання, лецитиназопозитивні стафілококи як збудники захворювань шкіри та слизових оболонок.

Вода поділялася на чотири групи: для купання; для водного спорту та в межах населених місць; місця водозабору для водолікарень та плавальних басейнів; місця водозабору для опріснювальних установок.

Для води басейнів із морською водою нормувалися показники: «колі-титр», який мав становити не менше 100 (що відповідає кількості бактерій не більше 10 КУО

³ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1545-12#Text>

⁴ <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v4631400-88>

⁵ https://zakononline.com.ua/documents/show/157524_528513

в 1 л), «титр ентерококів» - не менше 10 (що відповідає кількості ентерококів не більше 100 КУО в 1 л).

Таким чином, вимоги щодо води для купання радянських СанПінів більше жорсткіші, ніж в ЄС. Згідно Директиви, у воді відмінної якості кількість *E. coli* має становити не більше 500 КУО/100 мл, тобто не більше 5000 в 1 л, а ентерококів - не більше 2000 в 1 л; згідно СанПіН № 4631–88, кількість *E. coli* та ентерококів в 1 л не повинна перевищувати 1000.

Проблемою мікробіологічного контролю води в Україні є, з одного боку, відсутність адекватної методичної документації для виконання вимог сучасної нормативної документації, з іншого – неможливість широкого використання у більшості вітчизняних лабораторій сучасних європейських методів та альтернативних тест-систем, що пов'язано з високою вартістю матеріалів та невідповідністю термінології вітчизняним нормативним документам, а також перехресними посиланнями на інші ISO, частина з яких ще не перекладена українською.

Так, з документації, згідно якої має проводитись контроль води на відповідність Директивам, у вигляді ДСТУ видано ДСТУ ISO 7899-1:2001 (ISO 7899-1:1998, IDT) [17], ДСТУ ISO 9308-1:2005 (ISO 9308-1:2000, IDT) [18], ДСТУ ISO 9308-3-2001 (ISO 9308-3:1998, IDT) [19], ДСТУ ISO 6222:2002 (ISO 6222:1999, IDT) [ДСТУ ISO 6222:2002 (ISO 6222:1999, IDT) *Якість води. Підрахунок мікроорганізмів, що утворюють колонії. Підрахунок колоній шляхом інокуляції в живильне агарове середовище*].

Метод, викладений в ДСТУ ISO 7899-1:2001, в якому зазначено використання мікротитраторів та хромогенного живильного середовища, не притаманний вітчизняним державним лабораторіям.

У додатку 5 до ДСанПіН 2.2.4-171-10 викладено «Орієнтовний перелік методик та стандартів визначення показників безпечності та якості питної води», згідно яких проводяться мікробіологічні дослідження питної води. До переліку включені МВ 10.2.1-113-2005, «МУ по санитарно-микробиологическому анализу воды поверхностных водоемов» № 2285–81, «Методические рекомендации. Выявление и идентификация *P. aeruginosa* в объектах окружающей среды (пищевых продуктах, воде, сточных жидкостях)», МР 10.10.2.1-137-2007 «Застосування тестових наборів COLILERT-18 для санітарно-бактеріологічного контролю якості води», МР 10.10.21-155-2008 «Визначення найбільш вірогідного числа мікроорганізмів у воді з використанням тестів діагностичних Quanti-Disk та SimPlate». Таким чином, в даному документі відсутні посилання на конкретні методи контролю.

Також для дослідження якості води за мікробіологічними показниками в Україні чинними є ряд документів, які не згадуються в ДСанПіНі 2.2.4-171-10: методичні рекомендації «Методи виділення та ідентифікації сальмонел», затверджені Наказом МОЗ України № 425 від 24.05.2013 р., ДСТУ ISO 9308-2:2005 «Якість води. Виявлення та підрахування коліформних бактерій, термотривких коліформних бактерій та передбачуваної кількості *Escherichia coli*», ДСТУ ISO

9308-1:2005 «Якість води. Виявлення та підрахування *Escherichia coli* та коліформних бактерій. Частина 1. Метод мембранного фільтрування», ДСТУ ISO 9308-3:2001 «Якість води. Визначення і підрахунок *Escherichia coli* і колі-форм у поверхневих і стічних водах. Частина 3. Мініатюризований метод інокуляції (висіву) в рідкому середовищі (метод найбільш імовірного числа)», ДСТУ ISO 7899-1- 2001 «Якість води. Визначення і підрахунок кишкових ентерококів. Частина 1. Мініатюризований метод для поверхневих і стічних вод (метод найбільш імовірного числа) та інші, які є перекладами міжнародних документів. Деякі методичні документи, які використовуються з радянських часів (МУ № 2285 1981 року, МР 1984 року щодо виявлення синьогнійної палички) досі не мають повноцінної альтернативи.

Директива Ради 91/271/ЄЕС від 21 травня 1991 року про очистку міських стічних вод (Директива Ради 91/271/ЄЕС)

Директива стосується всіх агломерацій (населених пунктів та промислових об'єктів), де еквівалент населення перевищує 2000 е.н. *1 е.н. (еквівалент чисельності населення) – це кількість розчиненого кисню, що витрачається на окислення органічних речовин у стічних водах, які надійшли від однієї людини. 1 ЕН = 60 г О₂ (за БСК₅) / добу.

Директива вимагає наступного:

- Первинне (механічне) очищення стоків агломерацій > 2000 е.н.;
- Вторинне (механічне і біологічне) очищення стоків агломерацій >2000 е.н.,
- Третинне (додаткове очищення від поживних речовин) очищення стоків агломерацій > 10000 е.н. у випадку скиду в чутливі (уразливі) зони евтрофних водних об'єктів.

Також Директива ставить вимогу щодо отримання дозволів на всі скиди міських стічних вод, скиди харчової промисловості та промислових стоків до міських каналізаційних систем, вимагає проведення моніторингу якості води як на очисних спорудах, так і приймального водотоку та контролю місць складування мулів і його повторного використання, а також повторного використання очищених стічних вод.

** Ця Директива є однією з найбільш «вартісних» у впровадженні. Згідно з оціночним звітом датської консалтингової компанії «COWI» «Технічні витрати на Директиву про очистку міських стічних вод» на вересень 2010 року інвестиційні витрати на вторинне очищення для населених пунктів з 100 000 е.н. або більше становить близько 115 євро на особу. Для населених пунктів з 10000 е.н. вартість дещо вища за 200 євро на особу. Інвестиційні витрати на третинне очищення від фосфору для населених пунктів з*

Закон України «Про водовідведення та очищення стічних вод» було розроблено виключно з метою адаптації законодавства до Директиви Ради 91/271/ЄЕС, проте він потребує доопрацювання з метою повної імплементації положень зазначеної директиви. Зокрема, закон потребує більш повної імплементації до положень статті 15 та Додатку I Директиви Ради 91/271/ЄЕС, якими передбачені умови моніторингу, а також вимоги до міських стічних вод, включаючи стандартні методи моніторингу та оцінювання результатів.

Закон не містить достатньо самостійного предмета правового регулювання, а його норми можна було врегулювати шляхом внесення змін до Закону України «Про питну воду та питне водопостачання».

Багато норм закону суто декларативного характеру, які ніколи не будуть реалізовані. Зокрема, норми щодо контролю у сфері водовідведення, притягнення осіб до відповідальності за порушення вимог у цій сфері.

Визначення термінів: «вторинне очищення», «осади стічних вод», «первинне очищення», «поверхнева стічна вода», «тимчасове зберігання осадів стічних вод», «система водовідведення», «стічна вода виробничого походження», - не забезпечує їх однозначного розуміння, оскільки термін визначається через той самий термін. Крім того, терміни «вторинне очищення» і «нормативне очищення» вживаються у законопроекті лише один раз у ст. 16; термін «первинне очищення» не вживається надалі в тексті закону.

Закон не враховує багатьох важливих аспектів сфери водовідведення. Зокрема: склад, властивості та види стічних вод, стічні води централізованої системи водовідведення, очисні споруди, уточнення повноважень органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері водовідведення та ін.

Реалізація цієї Директиви надзвичайно затратний процес. Ще 2010 року данська консалтингова компанія "COWI" визначила, що інвестиційні витрати на вторинне очищення міських стічних вод для населених пунктів, у яких мешкає 100 000 або більше громадян, становитимуть 115 євро на особу.

На третинне очищення від фосфору в таких населених пунктах доведеться скерувати 138 євро з розрахунку на одного жителя.

100,000 є.н. або більше становить близько 138 євро на особу, і для населених пунктів з 10,000 є.н. — близько 250 євро на особу.

Далі в таблицях і описі зазначається стан наближення до показників якості питної води ЄС та детальний стан імплементації Директиви 98/83/ЄС.

Зокрема, в таблиці 1 наводиться перелік пріоритетних для нашої країни та включених до ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» показників якості питної води, контроль більшості яких був налагоджений в країні ще за часів УРСР, що відсутні в Директиві ЄС.

Таблиця 1. Пріоритетні показники якості питної води, що включені до ДСанПіН

№ з/п	Показник	Одиниця виміру	Нормативи	
			Директива 98/83/ЄС	ДСанПіН 2.2.4-171-10
1	Цинк	мг/дм ³	-	1,0
2	ПАР аніонні	мг/дм ³	-	0,5
3	Нафтопродукти	мг/дм ³	-	0,1
4	Феноли	мг/дм ³	-	0,001
5	Берилій	мг/дм ³	-	0,0002
6	Молібден	мг/дм ³	-	0,07
7	Стронцій	мг/дм ³	-	7,0
8	Сухий залишок	мг/дм ³	-	1000
9	Загальна жорсткість	ммоль/дм ³	-	7,0
10	Хлорфеноли	мг/дм ³	-	0,0003
11	Поліфосфати(за РО4 3-)	мг/дм ³	-	3,5
12	Для поверхневих вод: хлороформ	мкг/дм ³	-	60
13	дибромхлорметан			10
14	тетрахлорвуглець			2
15	У разі хлорування: залишковий хлор вільний	мг/дм ³	-	0,5
16	залишковий хлор зв'язаний			1,2

17	У разі обробки відповідним реагентом: поліакриламід	мг/дм ³	-	2,0
18	У разі озонування: формальдегід	мг/дм ³	-	0,05
19	озон			0,1-0,3
20	У разі обробки діоксидом хлору: діоксид хлору	мг/дм ³	-	0,1
21	хлорити			0,2
Радіологічні показники				
1	Альфа-випромінювання	Бк/дм ³	-	0,1 2
2	Бета- випромінювання	Бк/дм ³	-	1,0
Показники епідемічної безпеки				
1	Число бактерій в 1 см ³ води (ЗМЧ) при t37 С	КУО/см ³	-	100 (50)
2	Патогенні ентеробактерії	наявність в 1 дм ³	-	відсутність
3	Коліфаги****	БУО/дм ³	-	відсутність
4	Ентеровіруси, аденовіруси, антигени ротавірусів, реовірусів, вірусу гепатиту А та ін.	наявність в 10 дм ³	-	відсутність
5	Патогенні кишкові найпростіші: ооцисти криптоспоридій, ізоспор, цисти лямблій, дизентерійних амеб, балантидія кишкового та інші	клітини, цисти в 50 дм ³	-	відсутність
6	Кишкові гельмінти	клітини, яйця, личинки в 50 дм ³	-	відсутність

*В багатьох європейських країнах для деяких показників встановлюються жорсткіші нормативи, ніж в Директиві 98/83/ЄС, зокрема мова йде про леткі тригалометани (ТГМ). Оскільки, в світі спостерігається тенденція мінімізації канцерогенних ТГМ у питній воді через те, що ставлять під сумнів нормативи цих речовин в Директиві ЄС.

Завдяки опублікованим в кінці 70-х років результатам досліджень реакцій між хлором і природними розчиненими органічними речовинами у вихідній воді встановлено наявність у питній воді ряду побічних продуктів дезінфекції ППД. Тематика дослідження ППД залишається актуальною вже більше 40 років. Наявність у них канцерогенних, тератогенних та мутагенних властивостей обумовлює високий ризик для здоров'я населення від споживання забрудненої ППД питної води. Зафіксовано більш ніж 600 ППД у воді. Хоча переважна більшість

з них відома як токсичні речовини, біологічна інформація про основну частину з цих домішок просто відсутня. Наприклад, до списку контрольованих Агентством з охорони навколишнього середовища (US EPA) в США показників занесені лише 11 з них.

Найбільшу групу галогенорганічних речовин, що утворюються під час водопідготовки, складають **леткі** тригалометани (ТГМ). Але лише 20-50% загального органічного галогену входить до складу летких органічних сполук, які можна визначити. Інші (50-80%) – не леткі або не екстраговані компоненти. Галогеноцтові кислоти (ГОК) є основними представниками нелетких компонентів і по вмісту в хлорованій питній воді займають друге місце після ТГМ: на їх долю припадає від 18 до 20% ППД. Вважають, що мутагенність хлорованих вод обумовлена, головним чином, нелеткими сполуками [Gray N.F. Drinking Water Quality: Problems and Solutions. / N.F. Gray. – Cambridge University Press, – 2008. – 520 p].

В розвинених країнах для встановлення нормативу ТГМ у воді використовують рекомендовану Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) методологію оцінки ризиків від цих речовин для здоров'я споживачів. За цією методологією та нашими розрахунками питна вода є безпечною для споживання людиною в разі вмісту в ній суми ТГМ – 10 мкг/л, що відповідає вимогам до фасованої питної води в Україні, США та Росії.

Норматив 100 мкг/л згідно з директивою ЄС відповідає не «допустимому», а «низькому» канцерогенному ризику для здоров'я споживачів, тобто у разі споживання такої води тривалий час на рак може захворіти біля 10 осіб серед 100 тис. населення.

Директива ЄС не потребує більш детального розшифрування побічних продуктів дезінфекції за окремими хімічними сполуками. Однак багато країн ЄС, за виключенням Франції, Португалії та Іспанії, ввели свій набір побічних продуктів до національних стандартів.

ДСанПіН регламентує контроль якості питної води з поверхневих джерел питного водопостачання за хлороформом, дибромхлорметаном та тетрахлорвуглецем (**в таблиці №1 позиції №№ 12-14*).

В ДСанПіН рівні вмісту більшості хімічних речовин відповідають нормативам згідно з директивою ЄС (табл. 2) чи є жорсткіші, але відповідають гігієнічним нормативам, які були розроблені та затверджені у встановленому порядку в Україні (табл. 3).

Таблиця 2. Нормативи якості питної води в Україні, що збігаються з нормативами в Директиві 98/83/ЄС

№ з/п	Показник	Одиниця виміру	Нормативи	
			Директива 98/83/ЄС	ДСанПіН 2.2.4-171-10
1	Миш'як	мг/дм ³		0,01

2	Селен	мг/дм ³	0,01
3	Свинець	мг/дм ³	0,01
4	Нікель	мг/дм ³	0,02
5	Нітрати (по NO ₃)	мг/дм ³	50,0
6	Пестициди (сума) Індивідуальні пестициди	мг/дм ³	0,0005 0,0001
7	ТГМ (сума)	мг/дм ³	0,1
8	1,2 - дихлоретан	мг/дм ³	0,003
9	Бензол	мг/дм ³	0,001
10	Нітрити	мг/дм ³	0,5 (0,1)
11	Ціаніди	мг/дм ³	0,05
12	Хром загальний	мг/дм ³	0,05
13	Сурьма	мг/дм ³	0,005
14	Тетрахлоретилен	мг/дм ³	0,010
15	Трихлоретилен	мг/дм ³	0,010
16	Бромат	мг/дм ³	0,025 (*в проекті змін до ДСанПіН)
17	E.coli	КУО/100 см ³	відсутність
18	Ентерококи	КУО/100 см ³	відсутність

Таблиця 3. Нормативи якості питної води в Україні, що жорсткіші ніж нормативи в Директиві 98/83/ЄС

№ з/п	Показник	Одиниця виміру	Нормативи	
			Директива 98/83/ЄС	ДСанПіН 2.2.4-171-10
1	Фториди	мг/дм ³	1,5	0,7 / 1,2 / 1,5
2	Мідь	мг/дм ³	2,0	1,0
3	Бор	мг/дм ³	1,0	0,5
4	Ртуть	мг/дм ³	0,001	0,0005
5	Кадмій	мг/дм ³	0,005	0,0001
6	Бенз(а)пірен	мкг/дм ³	0,01	0,005

Директива ЄС вміщує 48 мікробіологічних, фізико-хімічних та радіологічних показників, що підлягають контролю в питній воді. З них 18 показників є індикаторними (табл. 4).

Таблиця 4. Індикаторні показники якості питної води

№ з/п	Показник	Одиниця виміру	Нормативи	
			Директива 98/83/ЄС	ДСанПіН 2.2.4-171-10
1	Натрій	мг/дм ³	200	
2	Коліформи	В 100 мл	0	
3	Водневий показник	Одиниці рН	6,5-9,5	6,5-8,5
4	Запах	Бали	Приємний без аномальних змін	2
5	Смак та присмак	Бали	Принятний для споживача	2
6	Сульфати	мг/дм ³	250	250 (500)
7	Хлориди	мг/дм ³	250	250 (350)
8	Кольоровість	град	Приємна для споживача	20 (35)
9	Алюміній	мг/дм ³	0,2	0,2 (0,5)
10	Амоній	мг/дм ³	0,5	0,5 (2,6)
11	Залізо загальне	мг/дм ³	0,2	0,2 (1,0)
12	Марганець	мг/дм ³	0,05	0,05 (0,5)
13	Перманганатна окиснюваність	мг/дм ³	5,0	5,0 / 10,0 (*в проекті зміни до ДСанПіН)
14	Загальний органічний вуглець	мг/дм ³	Без аномальних змін	8,0 / без аномальних змін (*в проекті зміни до ДСанПіН)
15	Мутність	НОМ	Принятний для споживача. Без аномальних змін. 1,0 – для поверхневого джерела	2,6 (3,5) 1,0 (3,5) – для поверхневого джерела
16	Проводимість при t 20 С	мкСм.см-1	2500	-
17	Clostridium perfringens (у тому числі спори)	У 100 мл	0 – для поверхневих вод	-
18	Колонії при t 22 С		Без аномальних змін	-

У випадку, коли якість води не відповідає нормативам за індикаторними показниками, компетентний орган в державі повинен визначити суттєвість цих порушень та ступінь небезпеки для здоров'я населення. І тільки там, де виявлено, що це дійсно необхідно для здоров'я населення, впроваджують відповідні заходи.

Враховуючи багаторічний досвід нормування якості питної води в Україні, в ДСанПіН були включені не тільки мінімальні (як в директиві ЄС), але й максимальні рівні для окремих показників, що зазначені в дужках (*в таблиці № 4). Таким чином, у директиві ЄС та ДСанПіН збігаються нормативи для 14 індикаторних показників. Через неперіоритетність для України та відсутність атестованих методів визначення в питній воді в ДСанПіН відсутні 3 індикаторні показники (*в таблиці №4 позиції №№ 16-18) та 6 обов'язкових для ЄС показників (таблиця №5).

Таблиця 5. Обов'язкові показники якості питної води, що містяться в Директиві ЄС та відсутні в ДСанПіН

№ з/п	Показник	Одиниця виміру	Нормативи	
			Директива 98/83/ЄС	ДСанПіН 2.2.4-171-10
1	Акриламід	мг/дм ³	0,0001	-
2	Вінілхлорид	мг/дм ³	0,0005	-
3	Епіхлоргідрин	мг/дм ³	0,0001	-
4	Поліцикличні ароматичні вуглеводні (сума концентрацій: - бенз(b)фторантрен - бенз(k)фторантрен - бенз(ghi)перилен - індено(1,2,3-cd)пирен	мг/дм ³	0,0001	-
5	Тритій (радіологічний показник)	Бк/дм ³	100	-
6	Загальна індикаторна доза (радіологічний показник)	мЗв/рік	0,1	-

За всіма іншими обов'язковими хімічними показниками (табл. 2,3,4) директива ЄС дозволяє тимчасові відхилення від нормативів. В цьому випадку кожною державою для таких показників встановлюються максимальні концентрації за умови, що не буде загрози здоров'ю населення та у разі відсутності іншої питної води в цій місцевості. Постачання такої води для споживання людиною повинно бути передбачено як можна на менший проміжок часу, але не більше ніж на три роки. До кінця цього часу повинен здійснюватися нагляд з метою визначення чи досягнутий суттєвий прогрес. Якщо держава вирішила надати повторний дозвіл щодо постачання питної води, що

не відповідає нормативним вимогам, то в спеціальну Комісію представляється пояснення з обґрунтуванням свого рішення щодо повторного надання дозволу (на строк більше ніж на три роки). В деяких випадках надається дозвіл і в третій раз, але також тільки на три роки.

Якщо перевищення показника є несуттєвим та триває менш ніж 30 діб за останні 12 місяців, то процедура надання дозволів спрощується. При наданні тимчасових дозволів населення повинно бути необхідним чином інформовано та йому надані відповідні інструкції. При цьому органам, що здійснюють розповсюдження відповідної інформації, ВООЗ рекомендує розробити особливі прийоми її подання. **Таке положення в чинній редакції ДСанПіН відсутнє.**

В ДСанПіН закладено поетапний підхід щодо впровадження показників якості питної води. Перелік показників гігієнічної оцінки питної води збільшується через кожні 5 років з часу набрання чинності ДСанПіН 2.2.4-171-10 упродовж 10 років (*таблиця 6).

Таблиця 6. Поетапний підхід щодо впровадження показників якості питної води

Показники	ДСанПіН 2.2.4-171-10	Директива 98/83/ЄС	Рекомендації ВООЗ
На сьогодні	24-43 (*кількість показників коливається в залежності від місцевих умов, технології підготовки питної води тощо)		
Через 5 років	37-56 (*кількість показників коливається в залежності від місцевих умов, технології підготовки питної води тощо)	30-48	>100
Через 10 років	49-68 (*кількість показників коливається в залежності від місцевих умов, технології підготовки питної води тощо)		

На сьогодні в водопровідній питній воді обов'язковому контролю підлягають 24-56 показників, з 2020 року – додається ще 12 показників (7 з них за вимогою Європейського союзу, 5 – через пріоритетність в Україні).

В подальшому передбачається (*але не факт, що буде виконано*) посилення вимог до якості питної води: удосконалення традиційної технології підготовки питної води на річкових водопровідних станціях з метою поліпшення її якості та зменшення утворення обов'язкових до контролю у воді токсичних ТГМ.

На сьогодні в країні тільки поодинокі водопровідні станції змінили технологію хлорування та хлорування з преамонізацією, що дозволило мінімізувати утворення та надходження до питної води ТГМ, насамперед, канцерогенного хлороформу.

Найпроблемніші показники з числа тих, що контролюються в питній воді і не завжди відповідають нормативним вимогам: у воді з підземних джерел (фториди, нітрати) – індикаторні показники: сухий залишок, загальна жорсткість, амоній, загальне залізо, марганець, сульфати, хлориди; у воді з поверхневих джерел (хлороформ та сума ТГМ (іноді важкі метали) – індикаторні показники: перманганатна окислюваність, амоній, кольоровість, каламутність, загальне залізо, (додатково сухий залишок, загальна жорсткість, сульфати, хлориди).

Основні проблеми, що виникають при поетапному впровадженні вимог Директиви 98/83/ЄС в Україні, зводяться до необхідності: внесення змін в традиційні технології підготовки питної води або будівництво нових сучасних водоочисних споруд; проведення атестації в Україні європейських методик визначення всіх підконтрольних показників якості питної води (на сьогодні серед 66 методик, що зазначені в ДСанПіН, тільки 16 відповідають вимогам EN та ISO); створення європейської системи моніторингу води питної якості, що використовується для питних, технологічних та господарсько-побутових цілей; переоснащення лабораторій і навчання персоналу підприємств питного водопостачання і контролюючих установ; заміни застарілих водопровідних мереж; створення механізму надання інформації споживачам; необхідність інвестицій в сферу водопостачання.

Appendix E Legal basis of activity of MCP "Mykolaivvodokanal"

Національний рівень	
Закони	<p>Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР;</p> <p>Закон України «Про житлово-комунальні послуги» від 09.11.2017 № 2189-VIII;</p> <p>Закон України "Про питну воду та питне водопостачання" № 2918-III від 10.01.2002;</p> <p>Закон України "Про водовідведення та очищення стічних вод" від 12.01.2023 № 2887-IX;</p> <p>Закон України «Про критичну інфраструктуру» від 16 листопада 2021 року № 1882-IX;</p> <p>Закон України «Про Загальнодержавну цільову програму «Питна вода України» на 2011-2020 роки» від 03.03.2005 № 2455-IV;</p> <p>Закон України «Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009-2014 роки» від 24.06.2004 № 1869-IV;</p> <p>Закон України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 № 393/96-ВР;</p> <p>Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 № 2657-XII;</p> <p>Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 № 1023-XII;</p> <p>Закон України «Про трубопровідний транспорт» від 15.05.1996 № 192/96-ВР;</p> <p>Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17.02.2011 № 3038-VI;</p> <p>Закон України «Про оренду державного та комунального майна» від 03.10.2019 № 157-IX;</p> <p>Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII;</p> <p>Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність» від 05.06.2014 № 1314-VII;</p> <p>Закон України «Про державне регулювання у сфері комунальних послуг» від 09.07.2010 № 2479-IV;</p> <p>Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 № 2297-VI;</p> <p>Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 № 2939-VI;</p> <p>Закон України «Про особливості доступу до інформації у сферах постачання електричної енергії, природного газу, тепlopостачання, централізованого постачання гарячої води, централізованого питного водопостачання та водовідведення» від 10.12.2015 № 887-VIII;</p> <p>Закон України «Про відкритість використання публічних коштів» від 11.02.2015 № 183-VIII;</p> <p>Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» від 01.07.2014 № 1555-VII;</p> <p>Закон України «Про ринок електричної енергії» від 13.04.2017 № 2019-VIII;</p> <p>Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-VIII;</p> <p>Господарський Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV;</p> <p>Цивільний Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV;</p> <p>Земельний Кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III;</p> <p>Бюджетний Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI;</p> <p>Податковий Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI;</p> <p>Водний Кодекс України від 06.06.1995 № 213/95-ВР;</p>
Підзаконні нормативно-правові акти	<p>Постанова КМУ «Про затвердження Правил надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання і централізованого водовідведення» від 05.07.2019 № 690;</p> <p>Постанова КМУ «Деякі питання виконання інвестиційних програм у сферах тепlopостачання, централізованого водопостачання та водовідведення» від 01.10.2014 № 552</p> <p>Наказ Міністерства з питань житлово-комунального господарства України «Про затвердження Правил користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України» від 27.06.2008 № 190;</p> <p>Постанова КМУ «Про затвердження правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами» від 25.03.1999 № 465;</p> <p>Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України «Про затвердження Правил приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення та Порядку визначення розміру плати, що</p>

	<p>справляється за понаднормативні скиди стічних вод до систем централізованого водовідведення» від 01.12.2017 № 316;</p> <p>Наказ Державного комітету України по житлово-комунальному господарству «Про затвердження Правил технічної експлуатації систем водопостачання та каналізації населених пунктів України» від 05.07.1995 № 30;</p> <p>Наказ Мінрегіону України №179 від 25.06.2014 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження технологічних нормативів використання питної води підприємствами, які надають послуги з централізованого водопостачання та/або водовідведення»</p>
Нормативні, технічні акти	<p>Державні будівельні норми В.2.5-75:2013 «Каналізація. Зовнішні мережі та споруди»;</p> <p>ДСТУ ISO 24511:2013 Водопостачання та водовідведення. Настанови щодо керування системами водовідведення та оцінювання їх послуг (ISO 24511:2007, IDT)</p> <p>Державні санітарні норми та правила «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» (ДСанПіН 2.2.4-171-10), затверджені наказом МОЗ від 12.05.2010, зареєстровані в Мін'юсті 01.07.2010 за №452/17747.</p> <p>СанПіН 4630—88 «Санитарные правила и нормы охраны поверхностных вод от загрязнения»</p>
Регіональний рівень	
Рішення Миколаївської обласної ради	<p>Стратегія розвитку Миколаївської області на період до 2027 року,</p> <p>Обласна Програма «Питна вода Миколаївщини» на 2021-2025 роки</p>
Місцевий рівень	
Рішення Миколаївської міської ради	<p>Міська цільова програма «Оновлення інфраструктури водопостачання та водовідведення в місті Миколаїв на 2019-2033 рр.»,</p> <p>Екологічна політика м. Миколаєва,</p> <p>Правила приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення м. Миколаєва</p>
Підприємство	
<p>Із технологічних регламентів з експлуатації споруд, водопровідних мереж, споруд водопідготовки, транспортування, постачання питної води, з експлуатації споруд та каналізаційних мереж, призначених для відведення та очищення стічної води, на МКП «Миколаївводоканал» затверджено:</p> <ul style="list-style-type: none"> • - технологічний регламент Очисних споруд водопроводу м.Миколаєва (I-II черга) (2017 рік); • - технологічний регламент Очисних споруд водопроводу м.Миколаєва (III черга) (2017 рік); • - технологічний регламент насосної станції водопроводу III-го підйому м. Миколаєва (2019 рік); • - технологічний регламент артезіанської свердловини №5 та НСВ мкр. Матвіївка м. Миколаєва (2019 рік); • - технологічний регламент Міських очисних споруд каналізації м. Миколаєва (2018 рік); • - технологічний регламент Варварівських очисних споруд каналізації м.Миколаєва (2017 рік); • - технологічний регламент Матвіївських очисних споруд каналізації м.Миколаєва (2015 рік); • - технологічний регламент Зливної станції каналізації по вул. Приміська (в районі КНС-8) (2017 рік). <p>Відповідно до Закону України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» і Положення щодо розробки планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій, затвердженого наказом Комітету по нагляду за охороною праці України Міністерства праці та соціальної політики України від 17.06.99 №112. На МКП «Миколаївводоканал» у 2007 році затверджено План локалізації й ліквідації аварійних ситуацій і аварій на наступних об'єктах підвищеної небезпеки підприємства:</p> <ul style="list-style-type: none"> • - хлораторна очисних споруд водопроводу, • - хлораторна цеху водогін Дніпро-Миколаїв, • - хлораторна насосної станції третього підйому, • - склад пально-мастильних матеріалів. 	

Appendix F Description of objects and features of PPP forms in the field of water supply and sanitation

Об'єктами ДПП згідно із Законом України «Про державно-приватне партнерство» можуть бути:

- 34 існуючі, зокрема відтворювані (шляхом реконструкції, реставрації, капітального ремонту та технічного переоснащення) об'єкти, що перебувають у державній або комунальній власності чи належать АРК, або майно господарських товариств, 100% акцій (часток) якого належить державі, територіальній громаді чи АРК;
- 35 створювані або новозбудовані об'єкти відповідно до договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства;
- 36 майно, що перебуває на балансі кількох державних, комунальних підприємств, установ, організацій, майна господарських товариств, 100% акцій (часток) яких належать державі, територіальній громаді чи АРК.

Концесія – форма здійснення державно-приватного партнерства, що передбачає надання концесієдавцем концесіонеру права на створення та/або **будівництво** (нове будівництво, реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт та технічне переоснащення), та/або **управління** (користування, експлуатацію, технічне обслуговування) об'єктом концесії, та/або **надання суспільно значущих послуг** у порядку та на умовах, визначених концесійним договором, а також передбачає передачу концесіонеру переважної частини операційного ризику, що охоплює ризик попиту та/або ризик пропозиції.

Об'єкти концесії:

- 1 об'єкти права державної власності, власності АРК чи комунальної власності;
- 2 майно господарських товариств, 100% акцій (часток) яких належать державі, АРК, територіальній громаді або іншому господарському товариству, 100% акцій (часток) якого належать державі, що надаються концесіонеру з метою виконання умов концесійного договору;
- 3 об'єкти, що створюються та/або будуються концесіонером у процесі виконання концесійного договору;
- 4 майно декількох балансоутримувачів.

Особливості концесії об'єктів водопостачання та водовідведення. У концесійному договорі, умовами якого передбачено надання суспільно значущих послуг, що підлягають державному регулюванню у сферах природних монополій, крім істотних умов, передбачених Законом України «Про концесії», визначаються:

- 1 зобов'язання концесієдавця компенсувати концесіонеру частку внесених ним інвестицій на створення (будівництво) об'єкта концесії в рамках виконання концесійного договору (враховуючи витрати, здійснені ним у зв'язку із залученням боргового фінансування, та

премію за ризик), яка не може бути відшкодована концесіонером внаслідок встановлення органом державного регулювання цін (тарифів) на відповідні послуги нижчими, ніж передбачено концесійним договором;

- 2 право концесіонера зупинити виконання інвестиційних зобов'язань до затвердження органом державного регулювання цін (тарифів) на відповідні послуги на рівні, передбаченому концесійним договором;
- 3 право концесіонера ініціювати внесення на запропонованих концесійним договором умовах змін до концесійного договору щодо обсягів та строків внесення інвестицій, термінів прийняття об'єкта концесії в експлуатацію, а також щодо визначених концесійним договором показників результативності суспільно значущих послуг у порядку та на засадах, передбачених концесійним договором;
- 4 концесіонер, який надає суспільно значущі послуги, що підлягають державному регулюванню у сферах природних монополій, зобов'язаний отримати всі необхідні дозволи та/або ліцензії для провадження такої діяльності протягом шести місяців з дня укладення концесійного договору та забезпечити безперервне надання таких послуг.

Оренда – речове право на майно, відповідно до якого орендодавець передає або зобов'язується передати орендарю майно у користування за плату на певний строк. Об'єктом оренди може бути:

- 1 єдині майнові комплекси підприємств, їхніх відокремлених структурних підрозділів;
- 2 нерухоме майно (будівлі, споруди, приміщення, а також їх окремі частини);
- 3 інше окреме індивідуально визначене майно;
- 4 майно, що не увійшло до статутного (складеного) капіталу господарських товариств, створених у процесі приватизації (корпоратизації), а також майно, заборонене до приватизації, яке може при перетворенні державного підприємства в господарське товариство надаватись такому товариству на правах оренди;
- 5 майно, щодо якого до статутного капіталу внесено право господарського відання на майно;
- 6 майно, закріплене на праві господарського відання за акціонерними товариствами та їхніми дочірніми підприємствами у процесі їх утворення та діяльності;
- 7 майно, передане до статутного капіталу акціонерних товариств на праві господарського відання;
- 8 майно органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, державних і комунальних установ та організацій, Збройних Сил України, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України, Державної кримінально-виконавчої служби України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, правоохоронних та фіскальних органів, Національної академії наук України та

національних галузевих академій наук, що не використовується зазначеними органами для здійснення своїх функцій, – без права викупу та передачі в суборенду орендарем;

9 майно, що не підлягає приватизації, може бути передано в оренду без права викупу орендарем та передачі в суборенду.

Спільна діяльність – договірна форма об'єднання осіб для досягнення спільної мети без створення юридичної особи. Спільна діяльність може здійснюватися на основі об'єднання вкладів учасників (просте товариство) або без об'єднання вкладів учасників. Метою спільної діяльності може бути як господарська (інвестування, виконання робіт, надання послуг, будівництво об'єктів промисловості, торгівлі, житла, тощо), так і негосподарська (вирішення питань, що стосуються спільних інтересів територіальних громад, тощо) мета, за умови, що вона не суперечить законові.

Управління майном – договірна форма зобов'язань сторін, за якою одна сторона (установник управління) передає другій стороні (управителеві) на певний строк майно в управління, а друга сторона зобов'язується за плату здійснювати від свого імені управління цим майном в інтересах установника управління або вказаної ним особи (вигодонабувача). Управління майном є специфічним способом здійснення права власності у чужому інтересі, що полягає в зобов'язанні управителя діяти в інтересах вигодонабувача та (або) установника. Під діями в інтересах вигодонабувача або установника необхідно розуміти вчинені з належною дбайливістю дії, що не суперечать закону і мають своєю метою зберігання та примноження вартості переданого в управління майна, вчинені без невиправданого ризику можливих втрат так, як вчинив би на місці управителя сам установник за аналогічних обставин. Предмет договору управління становить не лише майно, передане в управління, але й вчинення управителем від свого імені будь-яких припустимих юридичних та фактичних дій, необхідних для управління майном в інтересах установника або визначеної ним третьої особи, з урахуванням обмежень, визначених договором і законом.

Джерелами фінансування ДПП у сфері водопостачання та водовідведення можуть бути:

- 1 фінансові ресурси приватного партнера
- 2 фінансові ресурси, запозичені в установленому порядку
- 3 кошти державного та місцевих бюджетів
- 4 інші джерела, не заборонені законодавством.

Консолідація – це об'єднання окремих груп, осіб, організації у боротьбі за власні цілі, злиття двох чи декілька фірм, підприємств. На відміну від західної практики, в Україні цей термін найчастіше вживають щодо таких понять, як консолідація законодавства, позик (боргів), прибутку, валюти, звітності, цінних паперів (акцій), біржового курсу, підприємств, податків, сплати податків, а також щодо соціальної та економічної консолідації. В українському законодавстві вживається термін «об'єднання підприємств», що означає поєднання окремих підприємств та/або видів їх діяльності в одне підприємство з метою одержання доходів, зниження витрат або отримання економічних вигод у інший спосіб.

Консолідація підприємств водопостачання та водовідведення може призвести до:

- 1 ефекту економії за рахунок збільшення масштабу;

- 2 покращити рівень обслуговування;
- 3 оптимізації діяльності підприємств за рахунок об'єднання виробничих потужностей, засобів і ресурсів;
- 4 забезпечення доступу до фінансових коштів, інвестицій;
- 5 запровадження єдиної тарифної політики в регіоні (вирівнювання тарифу для всіх споживачів незалежно від віддаленості від джерела водопостачання);
- 6 покращення фінансового та технічного стану «слабких» підприємств за рахунок більш потужних підприємств;
- 7 покращення та розбудови інфраструктури водопостачання та водовідведення регіону.

Консолідація підприємств водопостачання та водовідведення передбачає збереження комунальної власності, відповідальності органів місцевого самоврядування за забезпечення обслуговування населення послугами водопостачання та водовідведення, а також можливість доступу підприємств до міжнародних позик, грантів, інвестицій, оскільки саме потужні підприємства із високими експлуатаційними характеристиками стають цікавими для інвесторів, державно-приватного партнерства.